

METSÄHALLITUKSEN LUONNONSUOJELUJULKAISUJA. SARJA B 268

Liesjärven kansallispuiston kävijätutkimus 2021

Tuula Puranen

Tuula Puranen
tuulapuranen(at)gmail.com

Översättning: Pimma Knight.

Kansikuva: Peukalolammin tulentekopaikka Liesjärven
kansallispuistossa. Kuva: Maarit Vaahteranoksa.

© Metsähallitus, Vantaa, 2022

ISSN-L 1235-8983

ISSN (verkkajulkaisu) 1799-5388

ISBN 978-952-377-067-6 (pdf)

Tuula Puranen

Liesjärven kansallispuiston kävijätutkimus 2021

Kuvailulehti

Julkaisija	Metsähallitus	Julkaisu-aika	22.12.2022
Toimeksiantaja	Metsähallitus	Hyväksymispäivämäärä	
Luottamuksellisuus	Julkinen	Asianumero	MH 10431/2022
Suojeluluetyyppi/Suojeluohjelma	Kansallispuisto, Natura 2000 -alue		
Alueen nimi	Liesjärven kansallispuisto		
Natura 2000 -alueen nimi ja koodi	Liesjärvi FI0344001		

Tekijä(t)	Tuula Puranen
Julkaisun nimi	Liesjärven kansallispuiston kävijätutkimus 2021

Tiivistelmä

Liesjärven kansallispuisto on perustettu 1956, ja sen pinta-ala on 21 km². Puisto suojelee erityisesti vanhoja metsiä. Puistossa sijaitsevalla Korteniemen perinnetilalla vaalitaan menneen ajan elämäntapaa työtapoineen sekä perinteisine kasvi- ja eläinlajeineen.

Liesjärven kansallispuiston edellinen kävijätutkimus tehtiin vuonna 2010. Tuolloin kävijät tekivät puistoon noin 31 000 käyntiä. Vuonna 2021 määrä oli jo noin 60 100 käyntiä eli lähes kaksinkertainen. Tutkimuksen aineisto kerättiin kyselylomakkeilla 23.5.–11.11.2021, ja vastauksia saatiin 491.

Suurin osa vastaajista saapui puistoon 2–5 henkilön seurueessa, ja seurue muodostui yleisimmin oman perheen jäsenistä tai ystävistä. Seurueista noin 18 %:lla oli mukana vähintään yksi alle 15-vuotias lapsi. Vastaajista 10 % saapui puistoon yksin.

Useimmille vastaajille (71 %) Liesjärven kansallispuisto oli matkan ainoa tai tärkein kohde. Osa kävijöistä sisällytti Liesjärvellä käynnin osaksi muuta matkaa. Vain pieni osa saapui puistoon ennalta suunnittelematta. Melkein kaikki vastaajat olivat kotimaisia matkailijoita eteläisestä Suomesta. Koronapandemia näkyi ulkomaalaisten kävijöiden lähes olemattomana määränä. Vastaajista 65 % oli ensikertalaisia.

Yleisintä tekemistä puistossa olivat kävely, luonnosta nauttiminen, maiseman katselu ja luonnon tarkkailu. Moni saapui puistoon myös retkeilemään tai eväsretkelle. Kaikkein tärkeimmiksi aktiviteeteiksi vastaajat nostivat luonnosta nauttimisen ja retkeilyn.

Suosituimmat käyntikohteet olivat Kynäränharju, Korteniemen perinnetila, Savilahden telttailualue nuotiopaikoi-neen ja Hyypiön polku. Myös Kaksvetisen telttailualue oli suosittu. Päiväkävijä vietti Liesjärven kansallispuistossa ja sen lähialueella aikaa keskimäärin 5 h ja yöpyjä 2 vrk. Yleisin yöpymistapa oli telтта tai muu oma majoite.

Vastaajat olivat tyytyväisiä etenkin puiston yleiseen siisteyteen, turvallisuuteen, polkureitistöön, maisemiin ja polttopuihin huolletuilla tulentekopaikoilla. Eniten tyytymättömyyttä herätti jätehuollon toteutus ja ohjaus.

Vastaajat arvioivat koettujen terveys- ja hyvinvointivaikutuksien rahallisen arvon keskimäärin noin 134 euroksi. Vastaukset vaihtelivat nolasta eurosta 3 000 euroon. Siksi keskiarvoa luotettavampi arvio on keskimmäisin vastaus eli mediaani, joka oli 80 euroa.

Kävijöiden keskimääräinen rahankäyttö kansallispuistossa ja sen lähialueella oli 31 euroa. Kotimaiset matkailijat kuluttivat keskimäärin 33 euroa ja paikalliset kävijät 8 euroa. Yöpyjät kuluttivat käynnillä keskimäärin 51 euroa ja päiväkävijät 13 euroa. Kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset kokonaistulovaikutukset olivat noin 1,7 miljoonaa euroa ja työllisyysvaikutukset 14 henkilötyövuotta. Kokonaistulovaikutuksista 0,6 miljoonaa euroa muodostui niiden kävijöiden rahankäytöstä, jotka olivat maininneet Liesjärven kansallispuiston matkansa ainoaksi tai tärkeim-mäksi kohteeksi. Menolajeista tulovaikutuksia tuotti eniten majoittuminen, jolla oli myös suurin työllisyysvaikutus.

Avainsanat Liesjärven kansallispuisto, kävijätutkimus, luontomatka

Sarjan nimi ja numero	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 268		
ISSN-L	1235-8983	ISSN (verkkojulkaisu)	1799-5388
ISBN	978-952-377-067-6		
Sivumäärä	62 s.	Kieli	Suomi
Kustantaja	Metsähallitus, Luontopalvelut		

Presentationsblad

Utgivare	Forststyrelsen	Utgivningsdatum	22.12.2022
Uppdragsgivare	Forststyrelsen	Datum för godkännande	
Sekretessgrad	Offentlig	Darienummer	MH 10431/2022
Typ av skyddsområde/ skyddsprogram	Nationalpark, Natura 2000-område		
Områdets namn	Liesjärvi nationalpark		
Natura 2000-områdets namn och kod	Liesjärvi FI0344001		
Författare	Tuula Puranen		
Publikation	Besökarundersökning i Liesjärvi nationalpark 2021		

Sammandrag

Liesjärvi nationalpark grundades år 1956 och har en areal på 21 km². Parken skyddar speciellt gamla skogar. Vid Korteniemi kulturgård i nationalparken slår man vakt om gångna tiders livsstil och arbetsmetoder samt traditionella djur- och växtarter.

Den föregående besökarundersökningen i Liesjärvi nationalpark gjordes år 2010. Då hade parken ca 31 000 besökare. År 2021 var besökarantalet redan 60 000, nästan dubbelt. Materialet till undersökningen insamlades med frågeformulär 23.5–11.11.2021, och man fick in 491 svar.

Största delen av svararna vistades i parken i sällskap på 2–5 personer, som oftast bestod av familjemedlemmar eller vänner. Ca 18 % av sällskapen hade minst ett under 15-årigt barn med sig, och 15 % av svararna besökte parken ensam.

För de flesta svarare (71 %) var Liesjärvi nationalpark resans enda eller viktigaste besöksmål. För en del av besökarna var nationalparken bara ett av de planerade målen. För endast en liten andel var nationalparken ett oplanerat besöksmål. Nästan alla svarare var inhemska turister från södra Finland. Coronapandemin återspeglades i det minimala antalet utländska turister. Av svararna besökte 65 % parken för första gången.

De vanligaste aktiviteterna i parken var att vandra, njuta av naturen, beundra landskapet och att göra naturobservationer. Många kom till parken för att idka friluftsliv och göra en utflykt med matsäck. Svararna lyfte fram som den viktigaste aktiviteten att njuta av naturen och att idka friluftsliv.

De populäraste besöksmålen i parken var Kynnäränharju, Korteniemi kulturgård, Savilahti tältningsområde med eldplatser och Hyypiöleden. Även Kaksvetinens tältningsområde var omtyckt. Dagsbesökarna vistades i Liesjärvi nationalpark och dess närområden i genomsnitt 5 timmar och övernattarna 2 dygn. De flesta övernattade i tält eller annan egen regi.

Svararna var nöjda främst med den allmänna renheten, säkerheten, friluftslederna, landskapen och veden vid de underhållna eldplatserna. Mest missnöje väckte avfallshantering och avfallsanvisningarna.

Svararna uppskattade att värdet på besökets effekt på deras hälsa och välmående var i genomsnitt 134 euro. Det uppskattade värdet varierade mellan noll och 3 000 euro. Medianen (det mittersta värdet) är därför en mer pålitlig mätare, och den var 80 euro.

Den penningssumma som besökarna använde i genomsnitt under sitt besök i nationalparken och dess närområde var 31 euro. Inhemska turister använde i genomsnitt 33 euro och lokalbor under 8 euro. Övernattarna använde i genomsnitt 51 euro och dagsbesökarna 13 euro under besöket. Besökarnas totala inkomsteffekt på området var 1,7 miljoner euro per år och sysselsättningseffekten 14 årsverken. De besökare som hade angett Liesjärvi nationalpark som sitt enda eller viktigaste besöksmål stod för 0,6 miljoner euro av den totala inkomsteffekten. Av utgiftsslagen hade logiverksamheten den största inkomsteffekten men också den största sysselsättningseffekten.

Nyckelord	Liesjärvi nationalpark, besökarundersökning, naturturism		
Seriens namn och nummer	Forststyrelsens naturskyddspublikationer. Serie B 268		
ISSN-L	1235-8983	ISSN (online)	1799-5388
ISBN (pdf)	978-952-377-067-6		
Sidantal	62 s.	Språk	Finska
Förlag	Forststyrelsen, Naturtjänster		

Sisällys

1 Johdanto	7
2 Kävijätutkimuksen toteutus	8
2.1 Alueen kuvaus.....	8
2.2 Aineisto ja menetelmät	10
3 Tulokset.....	13
3.1 Kävijärakenne.....	13
3.1.1 Kävijöiden perustiedot	13
3.1.2 Kävijöiden seuruetiedot.....	15
3.2 Käynti Liesjärven kansallispuistossa.....	16
3.2.1 Kohteen tärkeys	16
3.2.2 Kävijöiden ulkoilu- ja luontoharrastukset	17
3.2.3 Liikkumistapa ja kuljettu matka	22
3.2.4 Käyntien alueellinen jakautuminen.....	23
3.2.5 Käynnin kesto, toistuvuus ja kävijävuorokaudet.....	24
3.2.6 Saapuminen alueelle	27
3.2.7 Kävijöiden rahankäyttö ja sen paikallistaloudelliset vaikutukset.....	29
3.2.8 Käynnin terveys- ja hyvinvointivaikutukset	36
3.3 Kävijätyytyväisyys	37
3.3.1 Käynnin tarkoitus.....	37
3.3.2 Kävijöiden mielipiteet alueesta, palveluista ja ympäristön laadusta.....	38
3.3.3 Kävijöiden odotusten toteutuminen	39
3.3.4 Vastanneiden käyntiä häirinneet tekijät	40
3.3.5 Kävijätyytyväisyysindeksi	41
3.4 Vapaamuotoiset palautteet	43
4 Tulosten vertailu aiempaan tutkimukseen	46
Lähteet.....	50
Liitteet	51
Liite 1 Vastanneiden asuinkunnat.....	51
Liite 2 Muut matkan kohteet.....	53
Liite 3 Käyntiä häirinneet muut tekijät.....	55
Liite 4 Vapaamuotoinen palaute.....	56

1 Johdanto

Liesjärven kansallispuiston kävijätutkimus 2021 on kolmas alueella tehty kävijätutkimus. Edelliset on tehty vuosina 2000 (Reunanen 2001) ja 2010 (Tikkanen 2011). Tässä raportissa esitellään vuoden 2021 kävijätutkimuksen tulokset ja vertaillaan niitä viime tutkimuksen tuloksiin.

Kävijätutkimusten tavoite on selvittää kansallispuiston kävijärakenne, kävijöiden harrastukset, käytön alueellinen ja ajallinen jakautuminen, kävijätyytyväisyys sekä paikallistaloudelliset vaikutukset. Kävijätutkimuksia pyritään tekemään säännöllisesti, jotta tutkimuksesta saatu tieto pysyy ajantasaisena. Liesjärven kävijätutkimukset on tehty kymmenen vuoden välein.

Liesjärven kansallispuiston käyntimäärä on kasvanut sitten viime kävijätutkimusten. Vuonna 2010 puistoon tehtiin noin 31 000 käyntiä (Tikkanen 2011), ja vuonna 2021 käyntejä oli jo 60 100, eli kävijämäärä on lähes kaksinkertaistunut.

Viime vuosikymmenen aikana Liesjärven kansallispuiston palveluja on parannettu. Tutkimuksen aineistonkeruun aikana alueelle valmistui lähes neljä kilometriä pitkä vaativa esteetön Peukaloisen ympyräreitti. Sen varrella sijaitsevien Peukalolammin laavun ja Kaksvetisen kodan käymälät on muutettu esteettömiksi ja kotaan on esteetön pääsy. Pitkoksia on korjattu, ja Soukonkorpi on poistettu retkeilykäytöstä tutkimuskäyttöön. Korteniemen perinnetilalla järjestetään edelleen kulttuuriperintöön liittyviä talkoita ja muita tapahtumia, ja tilaa pienine viljelyksineen ylläpidetään yhä 1910-luvun menetelmin.

2 Kävijätutkimuksen toteutus

2.1 Alueen kuvaus

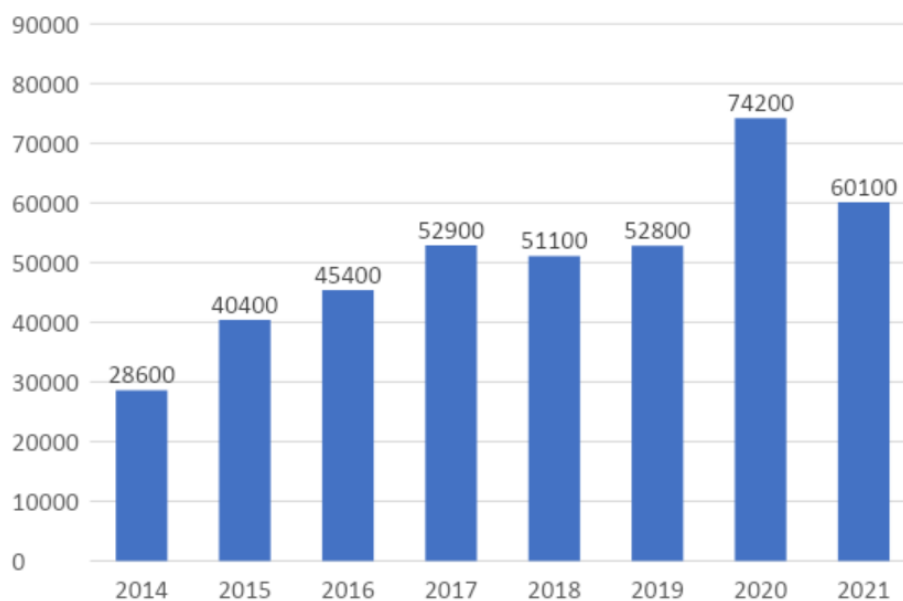
Liesjärven kansallispuisto sijaitsee Hämeen järviylängöllä ja edustaa pienoiskoossa ylängölle leimallisia piirteitä: salometsää, suota, järvimaisemaa ja syrjäseudun vanhaa asutusta. Puisto on perustettu 1956, ja sen pinta-ala on 21 km². Kansallispuiston alue on lähes kokonaan tuuheiden metsien ja metsäisten pienten soiden peitossa. Järvien hallinnoimassa maisemassa on noin 50 kilometriä metsäistä rantaviivaa.

Puisto suojelee Etelä-Suomen arvokasta metsäluontoa ja erityisesti vanhoja metsiä. Alueen asukkaisiin lukeutuu muiden muassa harvinainen liito-orava, jolle löytyy sopivia pesäpaikkoja rantojen isoista kolohaavoista.

Liesjärven kansallispuistossa sijaitseva Korteniemi on Metsähallituksen ainut Etelä-Suomessa sijaitseva metsänvartijatila, jossa rakennusten ja pihapiirin ehjä kokonaisuus on säilynyt lähes muuttumattomana yli sata vuotta. Korteniemen metsänvartijatila toimii nykyisin perinnetilana, jossa vaalitaan menneen ajan elämäntapaa työtapoineen sekä perinteisine kasvi- ja eläinlajeineen.

Kansallispuistoon voi tehdä päiväretkiä tai jäädä teltailemaan muutaman yön ajaksi. Metsähallitus vastaa alueen hoidosta ja ylläpitää kansallispuiston retkeilyrakenteita.

Tutkimuksen tuloksia hyödynnetään alueen hoidon ja käytön suunnittelussa. Liesjärven kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma valmistui vuonna 2009 (Metsähallitus 2009). Alueen kuvaus perustuu Metsähallituksen Luontoon.fi-verkkopalvelun tietoihin (Metsähallitus 2021).

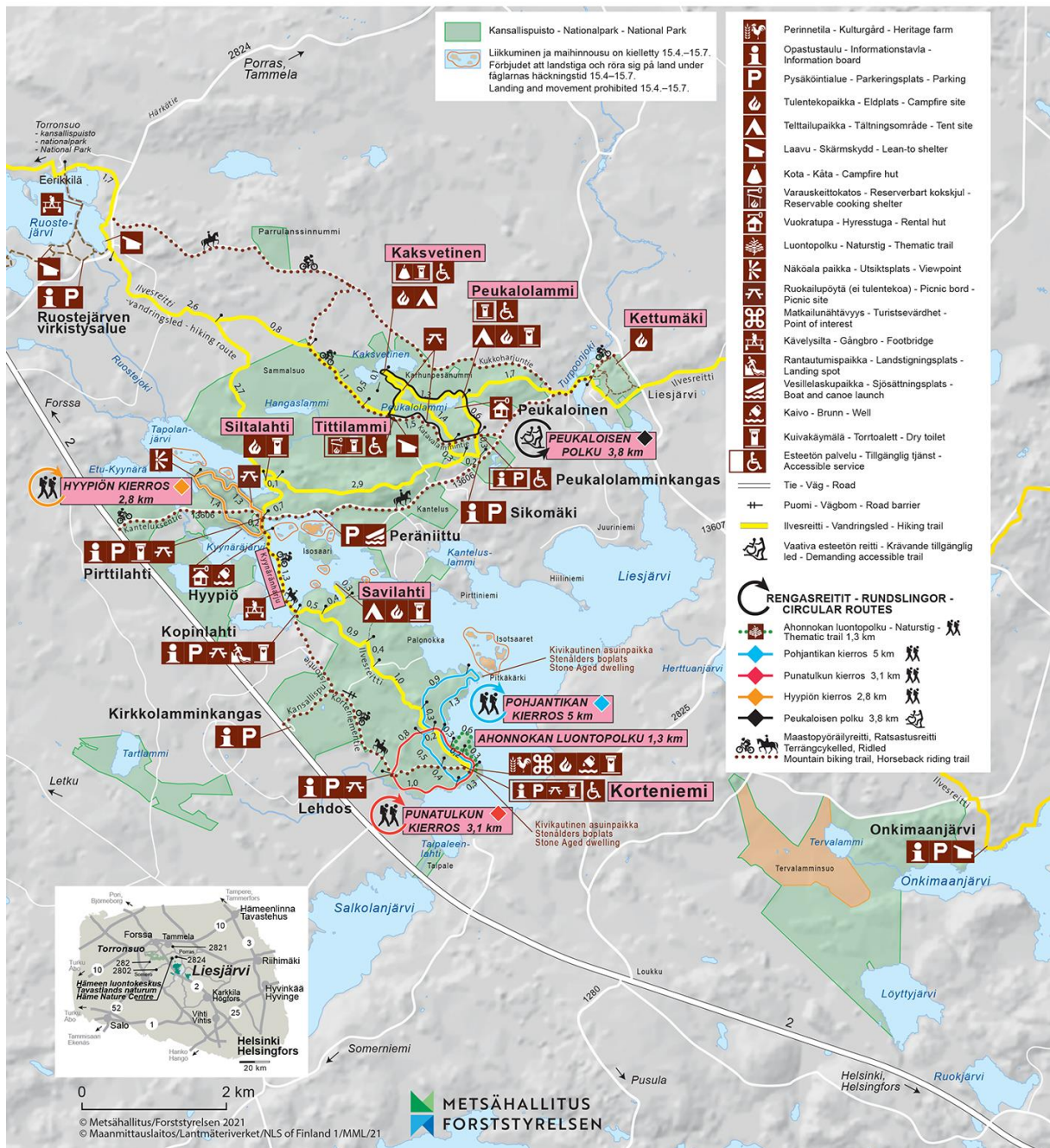

Käyntimäärät 2014–2021 Liesjärven kansallispuistossa. Neljänä aiempina vuotena käyntimäärät olivat 2010: 31 000 käyntiä, 2011: 22 000 käyntiä, 2012: 19 500 ja 2013: 23 200 käyntiä.

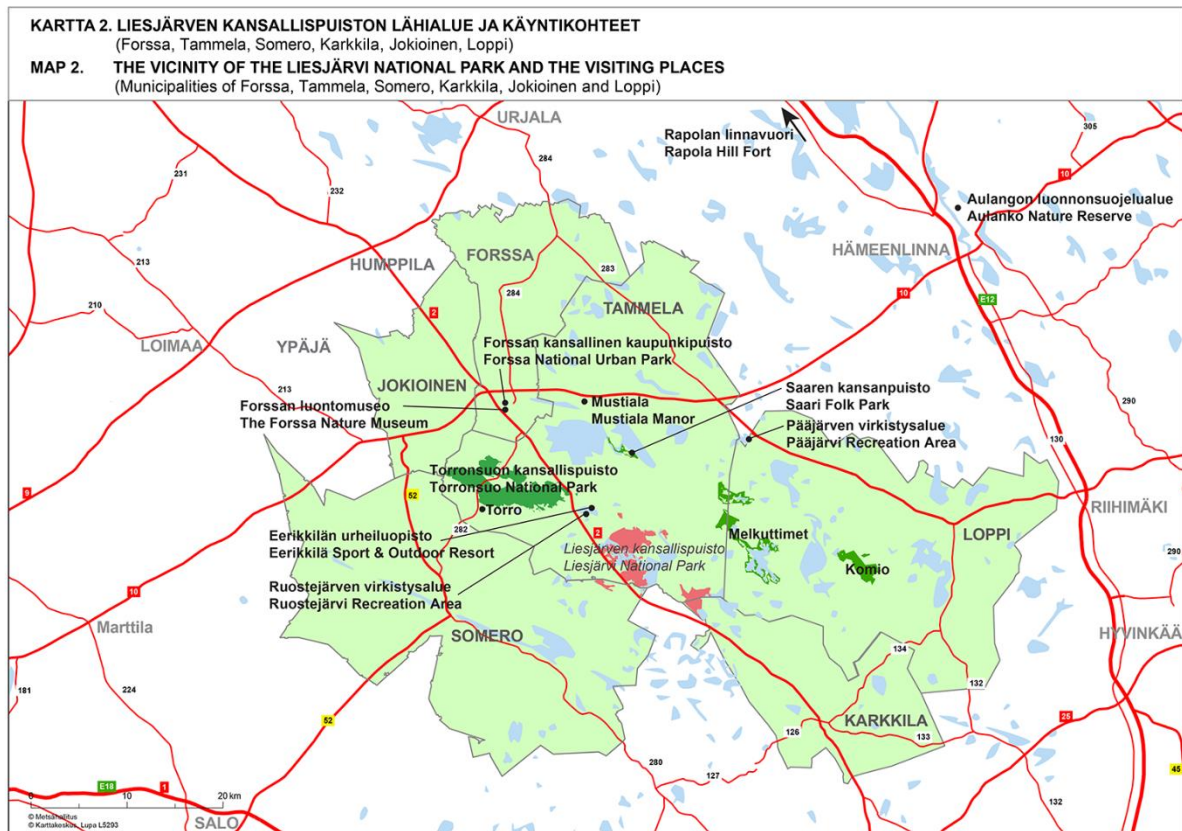

KARTTA 1 — MAP 1

- Liesjärven kansallispuisto — Liesjärvi National Park
- Tutkimuksessa mainitut käyntikohteet - Visiting places mentioned in the survey

Liesjärven kansallispuiston palvelut ja tutkimuksessa mainitut käyntikohteet. © Metsähallitus 2020, © Maanmittauslaitos 2020.

Tutkimusta varten määritelty lähialue. © Metsähallitus 2020, © Maanmittauslaitos 2020.

2.2 Aineisto ja menetelmät

Kävijätutkimuksen aineisto kerättiin vakioiduilla menetelmillä 23.5.–11.11.2021. Vakioitujen menetelmien käyttö mahdollistaa tutkimuksen vertailun aiempien ja muiden alueiden kävijätutkimusten kanssa.

Aineisto kerättiin haastattelulomakkeilla. Vakiomuotoista lomaketta muokattiin käyntikohteiden ja aktiviteettien osalta vastaamaan Liesjärven kansallispuistoa ja sen lähialueita. Otokseen poimittiin haastattelupaikalle tulevat vähintään 15-vuotiaat kävijät saapumisjärjestyksessä. Kävijätutkimukseen osallistuvilla oli käytössään kaksi karttaa. Kartassa 1 oli Liesjärven kansallispuisto palveluineen ja paikannimineen ja kartassa 2 Liesjärven kansallispuiston lähialue (Forssa, Tammela, Somero, Karkkila, Jokioinen ja Loppi).

Haastattelulomakkeet olivat paperisia kyselylomakkeita ja sähköisiä Webropol-lomakkeita. Kävijätutkimuksen tekijä keräsi vastauksia paperilomakkeilla Korteniemen perinnetilan pysäköintialueella ja pihassa, Kopinlahden taukopaikalla, Pirttilahden taukopaikalla ja Peukalolammien laavulla. Kyselylomakkeita oli tarjolla myös Korteniemen perinnetilan porstuassa, jossa kävijät palauttivat täyttämänsä lomakkeet niille varattuun laatikkoon.

Webropol-kysely otettiin paperikyselyn rinnalle aineiston kattavuuden varmistamiseksi. Sähköisessä lomakkeessa esitettiin samat kysymykset kuin paperilomakkeessa. Kävijät pääsivät vastaamaan Webropol-kyselyyn kännykällä QR-koodin kautta.

QR-koodi oli skannattavissa 24.6.2021 alkaen 10 paikasta, jotka olivat Korteniemen infotaulu perinnetilan portilla, taukopaikan infotaulu Kopinlahdessa ja Pirttilahdessa, pysäköintialueen infotaulu Sikomäessä ja Peukalolammilla, telttailualueen infotaulu Savilahdessa ja Peukalolammin laavulla, Hyypiön kämpä sekä puuvajan seinä Kaksvetisen telttailualueella ja Siltalahden nuotiopaikalla. QR-koodit kerättiin pois 11.11.2021 ja Webropol-kysely suljettiin.

Vaikka tarkoitus oli, että tutkimukseen osallistuja olisi viettänyt alueella jo jonkin aikaa, toisinaan myös juuri saapunut kävijä halusi osallistua tutkimukseen. Joskus taas alueella jo jonkin aikaa viettänyt kävijä halusi osallistua, mutta ei ehtinyt enää täyttää kyselylomaketta. Tämänkaltaisissa tilanteissa kävijä sai kyselylomakkeen ja kartat mukaansa vastauskirjekuoressa postimaksu maksettuna. Kävijöiden mukaan annettiin 96 lomaketta. Niistä palautui 46 kappaletta eli noin 48 %.

Vastauksia saatiin yhteensä 491. Niistä kävijöiden haastattelupaikalla täyttyviä paperilomakkeita oli 332. Haastattelija täytti paperilomakkeen kävijän puolesta 5 kertaa. Postitse palautui 46 lomaketta ja Webropol-vastauksia saatiin 44. Korteniemen perinnetilan kylmäpisteestä kertyi 64 lomaketta.

Vastauslomake oli saatavilla englanniksi ja suomeksi. Vastaajista 98 % täytti suomenkielisen lomakkeen.

Aineistonkeruun määrällinen tavoite oli saada vastaus noin joka sadannelta puiston kävijältä. Vuoden 2020 käyntimäärällä (74 184) tavoite oli noin 740 lomaketta. Kun vastauslomakkeiden kertymisvauhdista oli saatu jonkin verran kokemusta, tavoite tarkennettiin 550 lomakkeeksi.

Aineiston keräämisen suunnittelussa huomioitiin kävijävirtojen ajallinen jakautuminen, jonka perusteella määriteltiin keruupäivien kuukausittainen määrä. Keräyspäiviä toteutui 26: toukokuu 4, kesäkuu 6, heinäkuu 6, elokuu 4, syyskuu 5 ja lokakuu 1. Eniten täytettyjä lomakkeita kertyi Pirttilahden taukopaikalta (36 %), Peukalolammin laavulta (14 %), Korteniemen kylmäpisteestä (14 %), Korteniemen perinnetilalta (11 %) ja Kopinlahden taukopaikalta (10 %). Vähi-ten vastauksia saatiin Hyypiön kämpältä ja Sikomäeltä (1 vastaus kummastakin). Webropol-kyselyssä QR-koodin latauspaikan jätti ilmoittamatta 8 osallistujaa eli 2 % vastaajista.

Jokaiselta keruupäivältä pidettiin keruupäiväkirjaa, johon kirjattiin sääolot, keruun kesto, kerättyjen lomakkeiden määrä, keruupaikka sekä muuta huomioitavaa, kuten kävijöiden antama palaute.

Kyselylomakkeiden tiedot tallennettiin Metsähallituksen ASTA-tietojärjestelmään, jota käytetään asiakasseurantatietojen hallintaan. Aineiston analysoinnin tilastollisina menetelminä käytettiin suorien jakaumien tarkastelua ja kuvailevia tunnuslukuja (keskiarvo, keskihajonta, moodi, mediaani ja prosenttipisteet).

- Moodi on tyyppi-arvo, joka kuvaa aineiston yleisintä arvoa.
- Mediaani ilmaisee muuttujan keskimäisen arvon jakaen havaintoaineiston kahteen yhtä suureen osaan.
- 25 %:n prosenttipiste ilmaisee sen muuttujan arvon, jonka alle sijoittuu neljäsosa havaintoaineistosta, ja 75 %:n prosenttipiste sen muuttujan arvon, jonka alle sijoittuu kolme neljäsosaa havainnoista.

Kävijöiden rahankäytön paikallistaloudellisten vaikutusten laskemiseen käytettiin Metsähallituksen ja Metsäntutkimuslaitoksen vuonna 2009 kehittämää laskentamallia, joka on osa Metsähallituksen ASTA-tietojärjestelmää. Paikallistaloudellisten vaikutusten laskemisessa käytetään ASTA-tietojärjestelmään tallennettuja tietoja kävijöistä ja heidän rahankäytöstään sekä alueen vuotuista käyntimäärää.

Laskentaa varten suojelu- ja retkeilyalueet on jaettu neljään luokkaan lähialueen asukastiheyden perusteella. Liesjärven kansallispuisto kuuluu luokkaan taajama/tiheä asutus. Kullekin luokalle on laskettu keskimääräiset välittömien vaikutusten kertautumista kuvaavat kertoimet sekä työllisyysuhdeluvut. Apuna on käytetty Tilastokeskuksen maakunnallisista panos-tuotostaulukoista johdettuja paikallisia panos-tuotostaulukoita. Paikallistaloudellisten vaikutusten laskennassa käytettävät kertoimet on päivitetty viimeksi vuonna 2019 (Vatanen & Kajala 2019).

Havaintojen jakautuminen vastauspaikoittain.

Haastattelupaikka	Kpl	%
Kopinlahden taukopaikka	47	10
Pirttilahden taukopaikka	177	36
Peukalolammin laavu	69	14
Kaksvetisen telttailualue	3	1
Korteniemen kylmäpiste	71	14
Korteniemen perinnetila	52	11
Korteniemen pysäköintialue	43	9
Peukalolammin pysäköintialue	16	3
Sikomäki	1	0
Savilahden telttailualue	3	1
Ei tiedossa	8	2
Hyypiön kämpä	1	0
Yhteensä	491	100

Vastaustapa.

Vastaustapa	Kpl	%
Paperilomake haastattelupaikalla asiakkaan täyttämänä	332	68
Paperilomake haastattelupaikalla haastattelijan täyttämänä	5	1
Paperilomake postitse	46	9
Weblomake	44	9
Paperilomake kyselypisteessä, jossa ei haastattelijaa (esim. postilaatikko tai autiotupa)	64	13
Yhteensä	491	100

Kyselylomakkeen kieli.

Lomakkeen kieli	Kpl	%
Englanti	10	2
Suomi	481	98
Yhteensä	491	100

3 Tulokset

3.1 Kävijärakenne

3.1.1 Kävijöiden perustiedot

Vastanneista 60 % oli naisia ja 40 % miehiä. Yksi vastaaja ilmoitti sukupuoleksi 'muu', mikä prosentteissa mitaten on koko aineistosta 0 %. Kyselyyn osallistuneiden naisten keski-ikä oli 40 ja miesten 45 vuotta. Vastaajien suurimmat ikäryhmät olivat 25–34-vuotiaat (26 %) ja 35–44-vuotiaat (22 %). Kolmanneksi suurimmat ikäryhmät olivat 45–54-vuotiaat (15 %) ja vähintään 65-vuotiaat (15 %).

Vastaajista 90 % oli kotimaisia ja 2 % ulkomaalaisia matkailijoita. Paikallisia lähialueiden asukkaita oli 8 % (Forssa, Tammela, Somero, Karkkila, Jokioinen, Loppi). Vastaajista oli Suomesta siis 98 prosenttia. Kävijöiden kotikunnista (liite 1) yleisimmät olivat Helsinki (22 %), Espoo (8 %) ja Vantaa (8 %). Maantieteellisesti suurin osa muistakin kotikunnista painottui eteläiseen Suomeen. Kotikaupunkeja olivat mm. Porvoo, Hämeenlinna, Riihimäki, Forssa, Järvenpää, Salo, Somero, Turku, Karkkila ja Kerava. Yksittäisiä kävijöitä oli niin idästä – Joensuu, Lappeenranta, Virolahti – kuin keskemältä Suomea: Mikkelistä, Lahdesta ja Jyväskylältä. Pohjoisimmat kävijät tulivat Oulusta ja Inarista, ja läntisin kotikaupunki oli Rauma.

Ulkomaaiset kävijät tulivat pääosin Euroopasta, kuten Saksasta ja Isosta-Britanniasta. Kaukaisimmat kävijät olivat Yhdysvalloista ja Saudi-Arabiasta. Yksi englanninkielisen lomakkeen täyttänyt kävijä ei ilmoittanut kotimaataan.

Vastanneiden sukupuolijakauma.

Sukupuoli	Kpl	%
Mies	197	40
Nainen	291	60
Muu	1	0
Yhteensä	489	100

Vastanneiden minimi-, maksimi- ja keski-ikä sukupuolen mukaan.

Ikä	Mies	Nainen	Kaikki
Keski-ikä	45,41	40,00	44,54
län keskihajonta	16,00		15,58
Minimi-ikä	18	40	12
Maksimi-ikä	80	40	80
Moodi	56	40	32
Mediaani	42	40	42

Vastanneiden ikäjakauma sukupuolen mukaan jaoteltuna.

Ikäluokka	Mies Kpl	Mies %	Nainen Kpl	Nainen %	Kaikki Kpl	Kaikki %
0–14	-	-	2	1	2	0
15–24	15	8	18	6	33	7
25–34	45	23	79	28	124	26
35–44	45	23	62	22	108	22
45–54	30	15	45	16	75	15
55–64	28	14	41	14	69	14
65–	33	17	40	14	73	15
Yhteensä	196	100	287	100	484	100

Vastanneiden ikäjakauma, lapset alle 15-v. mukana.

Ikäluokka	Kaikki Kpl	Kaikki %
Alle 15-vuotiaita	77	14
0–14	2	0
15–24	33	6
25–34	124	22
35–44	108	19
45–54	75	13
55–64	69	12
65–	73	13
Yhteensä	561	100

Vastanneiden kotimaa.

Kotimaa	Kpl	%
Suomi	482	98
Saksa	2	0
Yhdistynyt kuningaskunta	2	0
Yhdysvallat	1	0
Ei tiedossa	1	0
Itävalta	1	0
Saudi-Arabia	1	0
Sveitsi	1	0
Yhteensä	491	100

Vastanneiden luokittelu asuinkunnan ja kotimaan perusteella.

Kävijätyyppi	Kpl	%
Paikallinen asukas	39	8
Kotimainen matkailija	436	90
Ulkomainen matkailija	8	2
Yhteensä	483	100

3.1.2 Kävijöiden seuruetiedot

Puistoon saavuttiin useimmiten 2–5 henkilön ryhmissä (83 % vastaajista). 7 % saapui kuuden tai sitä useamman henkilön seurueessa. Webropol-lomakkeessa vastaaja ei voinut määrittää seurueen kokoa, joten tältä osin tiedot seurueen koosta perustuvat paperilomakkeella annettuihin vastauksiin. Seurue koostui yleisimmin oman perheen jäsenistä (59 %), ystävistä (24 %) tai seurustelukumppanista (11 %). Vastaajien seurueista noin 18 %:lla oli mukana alle 15-vuotiaita lapsia. Vastaajien joukossa oli kaksi liikuntaesteistä henkilöä. 10 % vastaajista saapui kansallispuistoon yksin.

Vastanneiden seurueiden ryhmäkoko.

Seurueen koko	Kpl	%
Yksin	45	10
2–5 hengen seurue	381	83
6 tai useamman hengen seurue	34	7
Yhteensä	460	100

Seuruetta kuvaavia tunnuslukuja.

Seurue	n	Keski-arvo	Keskij. haj.	Prosentti-pisteet Min	Prosentti-pisteet 25 %	Prosentti-pisteet Med	Prosentti-pisteet 75 %	Prosentti-pisteet Max
Seurueen koko yhteensä	415	3,2	2,55	2	2	2	4	21
Alle 15-vuotiaita	77	2,0	1,09	1	1	2	2	6
Liikuntaesteisiä	2	1,0	0,00	1	1	1	1	1

Seurueen koostumus.

Seurueen koostuminen	Kpl	%
Oman perheen jäsenistä	259	59
Muista sukulaisista	15	3
Ystävistä	104	24
Työtovereista	1	0
Opiskeluryhmästä	1	0
Eläkeläisryhmästä	1	0
Kerhosta, yhdistyksestä tms.	12	3
Seurustelukumppanista	47	11
Jostakin muusta, mistä?	1	0
Yhteensä	441	100

Muu seuruetyyppi, selite.

Seurueen koostumus muu	Kpl
Asiakkaista	1
Yhteensä	1

3.2 Käynti Liesjärven kansallispuistossa

3.2.1 Kohteen tärkeys

Vastaajista 71 % ilmoitti Liesjärven kansallispuiston matkan ainoaksi tai tärkeimmäksi kohdeksi. Vastaajista 23 %:lle retki oli yksi matkan suunnitelluista kohteista. Ennalta suunnittelemaan kohde puisto oli 6 %:lle vastaajista.

Kun Liesjärven kansallispuisto oli yksi matkan suunnitelluista kohteista, muiksi kohteiksi ilmoitettiin useimmin muita lähialueen kohteita (liite 2), kuten Torronsuon kansallispuisto (15 mainintaa) ja Saaren kansanpuisto (8 mainintaa). Kansallispuistoista mainittiin käyntikohteina Torronsuon lisäksi Helvetinjärvi, Puurijärvi–Isosuo, Nuuksio ja Teijo. Kaupallisista palveluista mainittiin useamman kerran Keppanakellari ja Eerikkilän urheiluopisto. Osa vastasi kiertelevänsä eteläistä Suomea tai menevänsä mökille taikka sukuloimaan.

Tapauksissa, joissa Liesjärvi oli ennalta suunnittelemaan kohde, pääkohteita olivat muun muassa muut kansallispuistot, kuten Torronsuo, Kauhaneva–Pohjankangas, Helvetinjärvi ja Teijo (yhteensä 8 mainintaa). Käynti Liesjärven kansallispuistossa saattoi olla myös suunnittelemaan osa sukulointi- tai mökkimatkaa.

Liesjärven kansallispuiston tärkeys matkan kohteena.

Kohteen tärkeys	Kpl	%
Matkasi ainoa tai tärkein kohde	346	71
Yksi matkasi suunnitelluista kohteista	114	23
Ennalta suunnittelemaan kohde matkan varrella	27	6
Yhteensä	487	100

Matkan pääkohdeet, kun Liesjärven kansallispuisto oli ennalta suunnittelemaan kohde matkan varrella.

Matkan pääkohde tai pääkohteet	Kpl
Etelä-Suomi	1
Helvetinjärvi	1
Hämeenlinna, Hanko	1
Iso-Valkee, Somerniemi	1
Iso-Valkee, Somero	1
Jokioinen	1
Kauhaneva-Pohjankangas, Helvetinkolu ja Haukanhietä, Torronsuo	2
Kiertoajelua pitkin Suomea	1
Lapsenlapsi Helsingissä	1
Muita kansallispuistoja	1
Mökki	1
Porras, Liesjärvi, Luontokeskus	1
Ruostejärvi	1
Sukuloiminen	1

Matkan pääkohde tai pääkohteet	Kpl
Teijon kansallispuisto	1
Torransuo	1
Tuulispää eläinsuojelukeskus Somero	1
Yhdessäolo	1
Ympäristön nähtävyydet	1
Yhteensä	20

3.2.2 Kävijöiden ulkoilu- ja luontoharrastukset

Lähes kaikki vastaajat mainitsivat harrastaneensa käynnillä enemmän kuin yhtä aktiviteettia. 19 % vastaajista valitsi käynnillään yhdestä kolmeen aktiviteettia. 39 % vastaajista oli valinnut neljästä kuuteen aktiviteettia ja 36 % seitsemästä yhdeksään aktiviteettia.

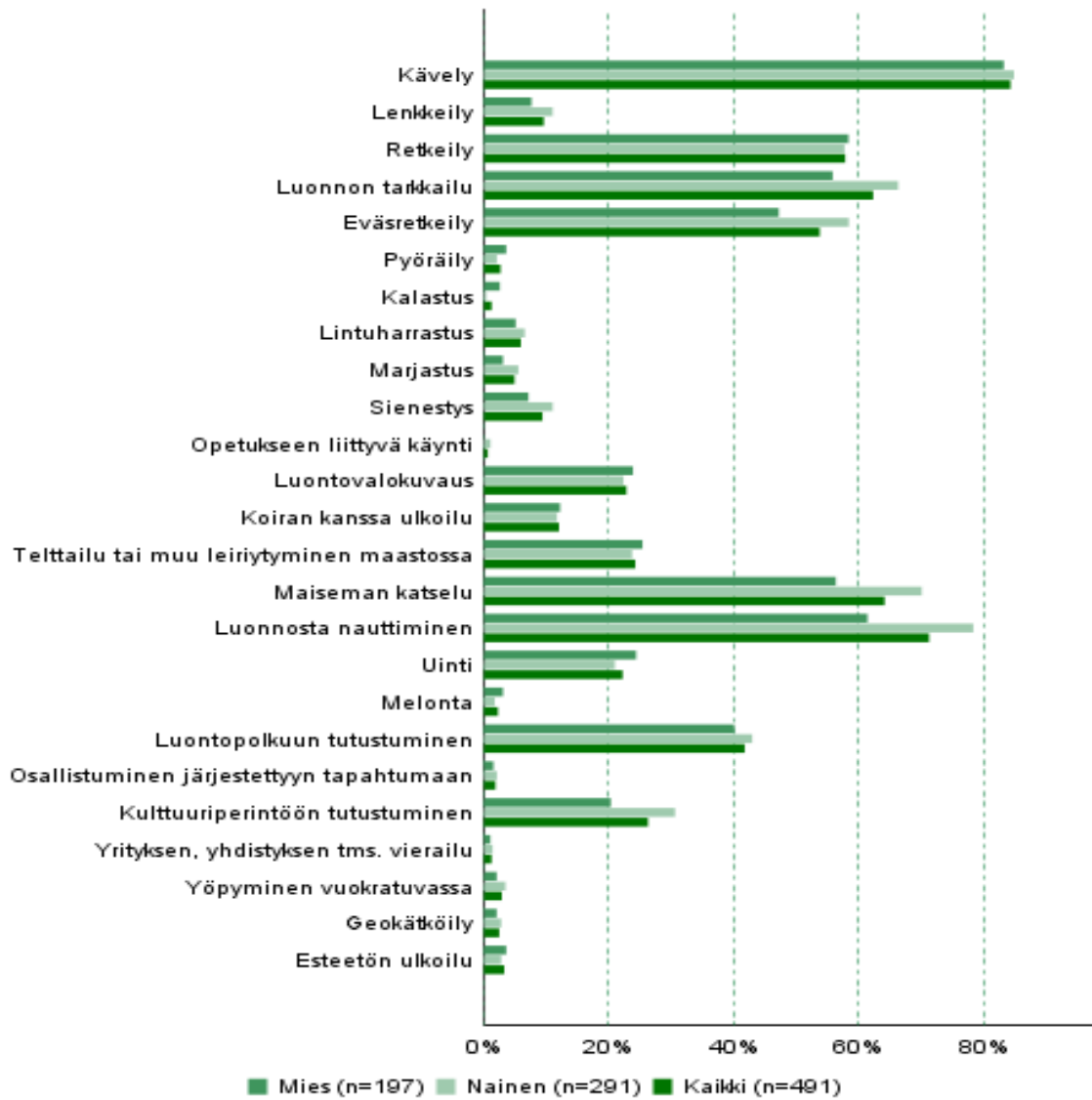
Kävijät harrastivat Liesjärven kansallispuistossa useimmiten kävelyä (84 %), luonnosta nauttimista (71 %), maiseman katselua (64 %), luonnon tarkkailua (62 %) ja retkeilyä (58 %). Myös eväretkeily (54 %) oli yleinen aktiviteetti. Käynnin tärkeimmiksi aktiviteeteiksi mainittiin useimmin luonnosta nauttiminen (33 %) ja retkeily (20 %).

Aktiviteettien lukumäärä käyntiä kohden.

Harrastusten lukumäärä	Miehet Kpl	Miehet %	Naiset Kpl	Naiset %	Kaikki Kpl	Kaikki %
1–3	56	28	36	12	93	19
4–6	68	35	123	42	192	39
7–9	62	31	114	39	177	36
10 tai enemmän	11	6	18	6	29	6
Yhteensä	197	100	291	100	491	100

Pääasialliset aktiviteetit, joihin vastanneet osallistuivat tai aikoivat osallistua tällä käynnillä Liesjärven kansallispuistossa. Kysymyksessä pystyi valitsemaan useamman vaihtoehdon.

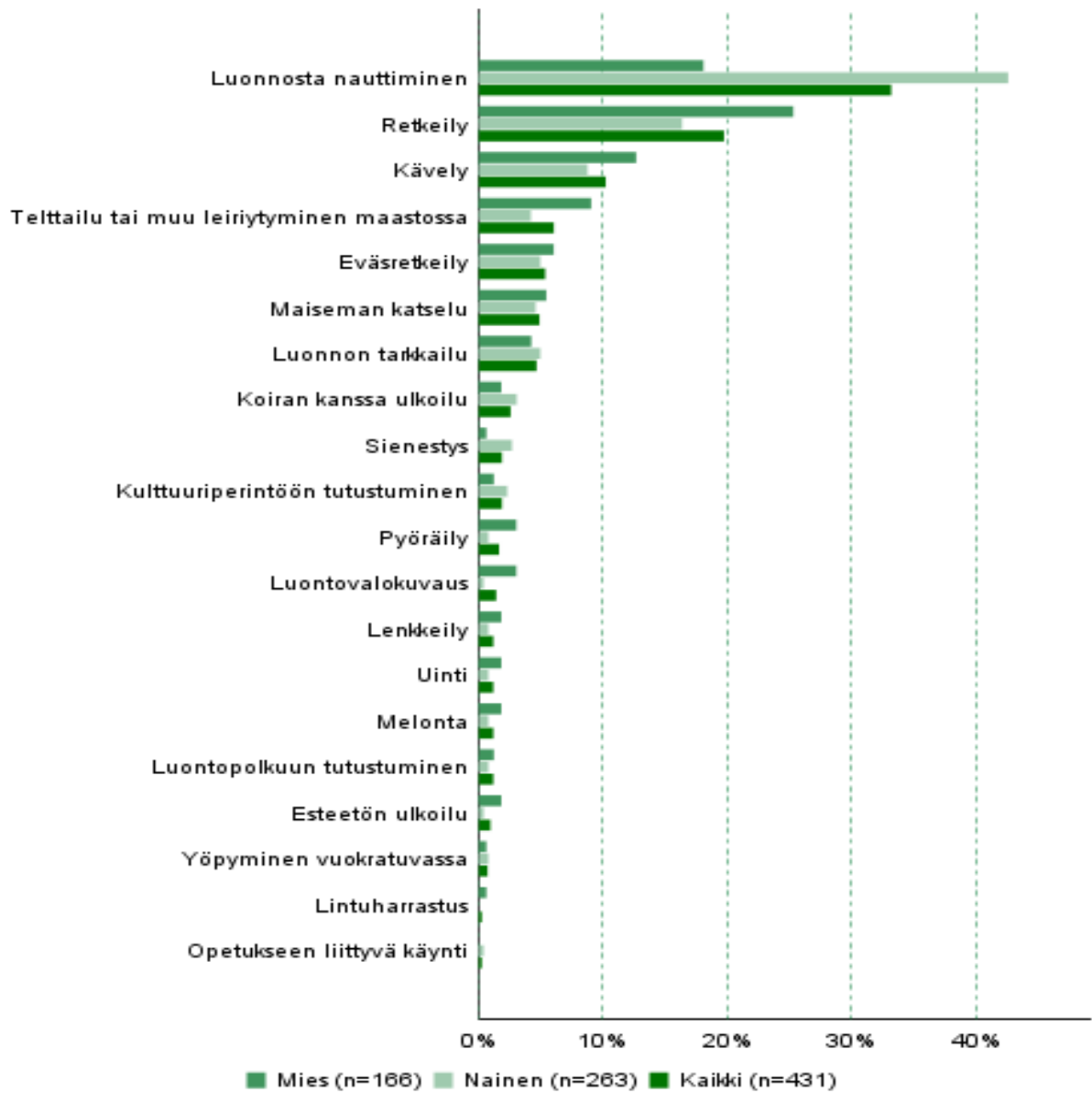
Harrastus	Mies Kpl	Mies %	Nainen Kpl	Nainen %	Kaikki Kpl	Kaikki %
Kävely	164	83	247	85	414	84
Lenkkeily	15	8	32	11	47	10
Retkeily	115	58	168	58	284	58
Luonnon tarkkailu	110	56	193	66	306	62
Eväsretkeily	93	47	170	58	264	54
Pyöräily	7	4	6	2	13	3
Kalastus	5	3	1	0	6	1
Lintuharrastus	10	5	19	7	29	6
Marjastus	6	3	16	5	24	5
Sienestys	14	7	32	11	46	9
Opetukseen liittyvä käynti			3	1	3	1
Luontovalokuvaus	47	24	65	22	112	23
Koiran kanssa ulkoilu	24	12	34	12	59	12
Telttailu tai muu leiriytyminen maastossa	50	25	69	24	119	24
Maiseman katselu	111	56	204	70	315	64
Luonnosta nauttiminen	121	61	228	78	350	71
Uinti	48	24	61	21	109	22
Melonta	6	3	5	2	11	2
Luontopolkuun tutustuminen	79	40	125	43	205	42
Osallistuminen järjestettyyn tapahtumaan	3	2	6	2	9	2
Kulttuuriperintöön tutustuminen	40	20	89	31	129	26
Yrityksen, yhdistyksen tms. vierailu	2	1	4	1	6	1
Yöpyminen vuokratuvassa	4	2	10	3	14	3
Geokätköily	4	2	8	3	12	2
Esteetön ulkoilu	7	4	8	3	16	3
Yhteensä	197	-	291	-	491	-

Pääasialliset aktiviteetit, joihin vastanneet osallistuivat tai aikoivat osallistua tällä käynnillä Liesjärven kansallispuistossa. Kysymyksessä pystyi valitsemaan useamman vaihtoehdon.

Vastanneiden kaikkein tärkein aktiviteetti tällä käynnillä Liesjärven kansallispuistossa.

Tärkein harrastus	Mies Kpl	Mies %	Nainen Kpl	Nainen %	Kaikki Kpl	Kaikki %
Luonnosta nauttiminen	30	18	112	43	143	33
Retkeily	42	25	43	16	85	20
Kävely	21	13	23	9	44	10
Telttailu tai muu leiriytyminen maastossa	15	9	11	4	26	6
Eväsretkeily	10	6	13	5	23	5
Maiseman katselu	9	5	12	5	21	5
Luonnon tarkkailu	7	4	13	5	20	5
Koiran kanssa ulkoilu	3	2	8	3	11	3
Sienestys	1	1	7	3	8	2
Kulttuuriperintöön tutustuminen	2	1	6	2	8	2
Pyöräily	5	3	2	1	7	2
Luontovalokuvaus	5	3	1	0	6	1
Lenkkeily	3	2	2	1	5	1
Uinti	3	2	2	1	5	1
Melonta	3	2	2	1	5	1
Luontopolkuun tutustuminen	2	1	2	1	5	1
Esteetön ulkoilu	3	2	1	0	4	1
Yöpyminen vuokratuvassa	1	1	2	1	3	1
Lintuharrastus	1	1	-	-	1	0
Opetukseen liittyvä käynti	-	-	1	0	1	0
Yhteensä	166	100	263	100	431	100

Vastanneiden kaikkein tärkein aktiviteetti tällä käynnillä Liesjärven kansallispuistossa.

3.2.3 Liikkumistapa ja kuljettu matka

Vastaajista noin 98 % liikkui Liesjärven kansallispuistokäynnillä patikoiden. Patikointimatka oli keskimäärin 10 km. Toiseksi suosituimmat liikkumistavat olivat pyöräily (noin 3 %) ja melonta (2,4 %). Talvilajit puuttuvat, koska aineisto koottiin toukokuusta marraskuuhun, jolloin maasto oli lumeton ja vesistöt sulia.

Kun keskimäärin kuljetut matkat kerrotaan puiston vuotuisella käyntimäärällä ja lasketaan yhteen, Liesjärven kansallispuistossa kuljettiin omin lihasvoimin lähes puoli miljoonaa kilometriä vuonna 2021.

Omin voimin kuljettu matka (km) eri liikkumistavoilla Liesjärven kansallispuiston käynnillä. Vastaaja on voinut liikkua useammalla eri tavalla. Viimeisen sarakkeen arvo on laskettu käyttäen puiston vuoden 2021 käyntimäärää (60 124 käyntiä) ja vastanneiden ilmoittamien kuljettujen matkojen mediaaneja. Vastanneita yhteensä 458.

Liikkumistapa	n	Keski-arvo	Keski-haj.	Prosentti-pisteet Min	Prosentti-pisteet 25 %	Prosentti-pisteet Med	Prosentti-pisteet 75 %	Prosentti-pisteet Max	Kuljettu matka, km/v
Kävellen	448	10,1	7,78	1	5	7	15	50	387 163
Juosten	10	7,1	4,31	2	2	7	10	15	8 642
Pyöräillen	13	42,7	34,98	10	25	40	50	140	64 198
Meloen	11	10,5	5,75	2	5	10	12	20	13 580
Muuten, miten?	5	6,4	5,13	2	3	3	12	12	1 851
Vastanneita yhteensä	458	10,9	10,7	-	-	8,0	-	-	475 434

Muu liikkumistapa.

Muu liikkumistapa	Kpl
Autolla paikkaa vaihtaen	1
Meloen ja suppaillen yht.	1
Soutaen	2
Uiden	1
Yhteensä	5

3.2.4 Käyntien alueellinen jakautuminen

Kävijöiden suosituimmat käyntikohteet olivat Kyynäränharju (50 %), Korteniemien perinnetila (43 %), Savilahden telttailualue nuotiopaikkoineen (29 %) ja Hyypiön polku (26 %). Suosittuja kohteita olivat myös Kaksvetisen telttailualue ja siihen kuuluva kota (18 %) sekä Peukalolammen telttailualue ja siihen kuuluva laavu (18 %). Myös Pohjantikan polku (17 %) ja Peukaloisen esteetön polku (14 %) olivat melko suosittuja kohteita, kuten myös Ahonnokka Korteniemestä lähtevän luontopolun varrella (14 %). Muista kohteista eniten mainintoja saivat Ilvesreitti (5 mainintaa) ja Sikomäki (3 mainintaa).

Käyntien alueellinen jakautuminen. Kysymyksessä pystyi valitsemaan usean vaihtoehdon.

Käyntikohde	Kpl	%
Muulla, missä?	22	4
Punatulkun polku 3 km	62	13
Pohjantikan polku 5 km	81	17
Hyypiön polku 2,8 km	126	26
Peukaloisen esteetön polku 4 km	69	14
Ahonnokka	68	14
Korteniemien perinnetila	211	43
Kyynäränharju	246	50
Savilahti	140	29
Siltalahti	75	15
Kaksvetinen	89	18
Peukalolampi	87	18
Tittilampi	18	4
Kettumäki	6	1
Vastanneita yhteensä	490	-

Käyntien alueellinen jakautuminen, muut kohteet.

Käyntikohde muu	Kpl
Forssan keskusta	1
Hämeen luontokeskus	2
Ilvesreitti	4
Jokioinen, Wendlan puutarha	1
Kanootilla vesialue Kopinlahti-Korteniemi	1
Karkkila	1
Kiertelen täällä	1
Nuotiopaikka Korteniemien tilan rannassa	1
Omavalintainen reittiyhdistelmä	1
Pirttilahti	1
Pitkäkärki	1
Puurijärvi-Isosuo	1
Ruostejärveltä Ilvesreittiä pitkin	1
Sikomäki	3
Somerniemi	1
Vanhempien mökillä Liesjärven rannalla	1
Yhteensä	22

3.2.5 Käynnin kesto, toistuvuus ja kävijävuorokaudet

Miltei kaksi kolmesta vastaajasta (65 %) oli ensimmäistä kertaa Liesjärven kansallispuistossa. Naisista ja miehistä yhtä suuri prosenttiosuus (65 %) oli ensikävijöitä. Puistossa aiemmin vierailleet olivat käyneet siellä 12 viime kuukauden aikana keskimäärin 5 kertaa. Suurin ilmoitettu käyntimäärä oli 260 kertaa, pienin 0 kertaa.

Vastaajista 61 % oli käymässä Liesjärven kansallispuistossa päiväselään. Päiväkävijöistä naisia oli 63 % ja miehiä 36 %. Yöpyjiä vastanneista oli 39 %. Heistä naisia oli 54 % ja miehiä 46 %. Päiväkävijät viipyvät puistossa keskimäärin viisi tuntia, yöpyjät kaksi vuorokautta.

Puistossa yleisin yöpymistapa oli telтта tai muu oma majoite (83 %). Vuokratuvassa majoittui 10 % yöpyjistä ja asuntoautossa tai -vaunussa noin 9 %. Vain yksi vastaaja ilmoitti yöpyneensä laavussa tai kodassa.

Kävijöiltä tiedusteltiin myös, miten pitkään he yhteensä oleskelivät Liesjärven kansallispuistossa ja sen lähialueella. Lähialueeseen sisällytettiin Tammelan lisäksi Forssa, Somero, Jokioinen, Karkkila ja Loppi. Lähialueella asuvia vastaajia ohjeistettiin ohittamaan kysymys. Näin käynnin kokonaiskestossa on huomioitu ainoastaan lähialueen ulkopuolella asuvat vastaajat, ja tulos kuvaa matkailijoiksi luokiteltavien henkilöiden viipymää. Matkailija vietti Liesjärven kansallispuistossa ja sen lähialueella aikaa keskimäärin 5 h (päiväkävijä) tai 2 vrk (yöpyjä).

Lähialueella yleisin yöpymistapa oli niin ikään oma majoite, mutta myös vuokramökissä tai ystävän/sukulaisen luona yöpymiset olivat tavallisia.

Käynnin toistuvuus sukupuolen mukaan.

Käynnin toistuvuus	Miehet Kpl	Miehet %	Naiset Kpl	Naiset %	Kaikki Kpl	Kaikki %
Ensikertaa alueella	124	65	183	65	308	65
Käynyt aikaisemmin	66	35	98	35	164	35
Yhteensä	190	100	281	100	472	100

Aikaisempien käyntikertojen määrä.

-	n	Keski- arvo	Keski- haj.	Prosentti- pisteet Min	Prosentti- pisteet 25 %	Prosentti- pisteet Med	Prosentti- pisteet 75 %	Prosentti- pisteet Max
Käynnit viimeisen 12 kuukauden aikana	164	5,5	21,11	0	1	2	4	260

Päiväkävijöiden ja yöpyjien osuus, käynnin kesto Liesjärven kansallispuistossa (yöpyjillä vrk, päiväkävijöillä h) sekä kävijävuorokaudet vuoden 2021 käyntimäärällä (60 124 käyntiä).

Kävijäryhmä	n	Osuus %	Käynnin kesto Keskiarvo	Käynnin kesto Mediaani	Käynnin kesto Moodi	Käynnin kesto Min	Käynnin kesto Max	Kokonaisviipymä, kävijävuorokausia
Päiväkävijät	296	61	3,8	3	3	1	12	5 823
Päiväkävijät Miehet	107	36	3,7	-	-	1	9	-
Päiväkävijät Naiset	187	63	3,9	-	-	1	12	-
Yöpyjät	188	39	1,7	2	1	1	10	40 435
Yöpyjät Miehet	86	46	1,8	-	-	1	7	-
Yöpyjät Naiset	101	54	1,7	-	-	1	10	-
Yhteensä	484	-	-	-	-	-	-	46 258

Matkailijoiden käynnin kesto (yöpyjillä vrk, päiväkävijöillä h) ja kävijävuorokaudet yhteensä puistossa ja sen lähialueella (laskettu vuoden 2021 käyntimäärällä = 60 124 käyntiä).

Kävijäryhmä	n	Osuus %	Käynnin kesto Keskiarvo	Käynnin kesto Mediaani	Käynnin kesto Moodi	Käynnin kesto Min	Käynnin kesto Max	Kokonaisviipymä, kävijävuorokausia
Päiväkävijät	145	44	4,5	5	6	1	10	2 581
Päiväkävijät Miehet	57	39	4,5	-	-	1	9	-
Päiväkävijät Naiset	88	61	4,5	-	-	1	10	-
Yöpyjät	181	56	2,1	2	1	1	14	35 628
Yöpyjät Miehet	73	40	2,0	-	-	1	7	-
Yöpyjät Naiset	106	59	2,1	-	-	1	14	-
Yhteensä	326	-	-	-	-	-	-	38 209

Yöpymisten määrä alueella ja sen lähistöllä.

Yöpymisten määrä, öitä	Yöpyminen alueella Kpl	Yöpyminen alueella %	Yöpyminen lähistöllä Kpl	Yöpyminen lähistöllä %	Kaikki Kpl	Kaikki %
1	117	66	35	33	152	54
2	54	31	45	42	99	35
3	5	3	13	12	18	6
4	-	-	3	3	3	1
5	-	-	3	3	3	1
7	-	-	4	4	4	1
10	-	-	1	1	1	0
14	-	-	1	1	1	0
30	-	-	1	1	1	0
Yhteensä	176	100	106	100	282	100

Yöpymisten kesto (vrk) alueella yöpymistavoittain, n = 171.

Yöpymistapa	n	Keski-arvo	Keskij. haj.	Prosentti-pisteet Min	Prosentti-pisteet 25 %	Prosentti-pisteet Med	Prosentti-pisteet 75 %	Prosentti-pisteet Max
Vuokratupa	18	1,4	0,62	1	1	1	2	3
Asuntoauto tai -vaunu	15	1,3	0,49	1	1	1	2	2
Oma majoite (telтта tms.)	142	1,4	0,54	1	1	1	2	3
Kota tai laavu	1	1,0	-	1	1	1	1	1

Yöpymisten määrä alueen lähistöllä yöpymistavoittain, n = 102.

Yöpymistapa	n	Keski-arvo	Keskij. haj.	Prosentti-pisteet Min	Prosentti-pisteet 25 %	Prosentti-pisteet Med	Prosentti-pisteet 75 %	Prosentti-pisteet Max
Hotelli	12	1,7	0,89	1	1	2	2	4
Vuokramökki	19	2,9	1,75	1	2	2	4	7
Oma mökki	11	6,7	8,64	1	1	3	7	30
Asuntoauto tai -vaunu	9	1,7	0,71	1	1	2	2	3
Oma majoite (telтта tms.)	35	1,6	0,60	1	1	2	2	3
Maatilamajoitus	1	1,0		1	1	1	1	1
Ystävän tai sukulaisen luona	15	2,7	2,25	1	2	2	3	10
Muulla, missä?	4	2,5	0,58	2	2	3	3	3

3.2.6 Saapuminen alueelle

Tutkimuksen osallistujien yleisimmät saapumispäivät Liesjärven kansallispuistoon olivat lauantai (32 %), sunnuntai (25 %) ja perjantai (21 %). Kyselyyn myös vastattiin eniten viikonloppuisin (la–su). Hiljaisimmat saapumispäivät olivat tiistai (3 %), keskiviikko (5 %) ja maanantai (5 %). Yleisimmät puistoon saapumisen ajankohdat olivat kello 10–12 (34 %) ja kello 12–14 (29 %). Vähiten puistoon saavuttiin klo 8–10 (5 %) ja 20–22 (5 %). Tutkimusjakson aikana öisiä saapujia ei juuri ollut.

Yleisimmät saapumiskuukaudet olivat heinäkuu (29 %) ja elokuu (25 %). Vähiten saapumisia oli lokakuussa (8 %), toukokuussa (7 %) ja marraskuussa (0 %). Aineistonkeruussa saatiin eniten haastatteluja heinäkuussa (29 %) ja toiseksi eniten elokuussa (26 %). Vaikka haastattelija ei ollut maastossa enää marraskuussa, tutkimukseen saattoi yhä osallistua Webropolin kautta. Tätä mahdollisuutta käytti 3 kävijää.

90 % vastaajista saapui alueelle henkilöautolla, ja 5 % saapui matkailuautolla tai henkilöauton ja asuntovaunun yhdistelmällä. 2 % vastaajista saapui puistoon ryhmämatkalla tilausbussin kyydissä, ja 1 % vastaajista oli saapunut linja-autolla tai lihasvoimin, esimerkiksi kävellen bus-sipysäkiltä.

Liesjärven kansallispuistoon saapuminen ja kyselyyn vastaaminen viikonpäivittäin.

Viikonpäivä	Saapumisvpm Kpl	Saapumisvpm %	Vastausvpm Kpl	Vastausvpm %
Maanantai	23	5	15	3
Tiistai	16	3	21	4
Keskiviikko	24	5	15	3
Torstai	44	9	53	11
Perjantai	102	21	48	10
Lauantai	157	32	168	34
Sunnuntai	120	25	171	35
Yhteensä	486	100	491	100

Liesjärven kansallispuistoon saapuminen ja kyselyyn vastaaminen vuorokauden ajan mukaan.

Kellonaika	Saapumisaika Kpl	Saapumisaika %	Vastausaika Kpl	Vastausaika %
8:00-9:59	23	5	12	3
10:00-11:59	163	34	123	29
12:00-13:59	140	29	186	44
14:00-15:59	49	10	80	19
16:00-17:59	36	8	7	2
18:00-19:59	36	8	4	1
20:00-21:59	26	5	5	1
22:00-7:59	2	0	1	0
Yhteensä	475	100	418	100

Liesjärven kansallispuistoon saapuminen ja kyselyyn vastaaminen kuukausittain.

Kuukausi	Saapumispvm Kpl	Saapumispvm %	Vastauspvm Kpl	Vastauspvm %
Toukokuu	33	7	34	7
Kesäkuu	74	15	72	15
Heinäkuu	142	29	143	29
Elokuu	123	25	126	26
Syyskuu	71	15	72	15
Lokakuu	41	8	41	8
Marraskuu	2	0	3	1
Yhteensä	486	100	491	100

Kaikki kulkuneuvot, joita vastanneet käyttivät matkallaan kotoaan Liesjärven kansallispuistoon. Matkaan on voitu käyttää useampaa kulkuneuvoa. Vastanneita yhteensä 491.

Kulkuneuvo	Kpl	%
Henkilöauto	447	91
Henkilöauto ja asuntovaunu tai matkailuauto	25	5
Linja-auto	10	2
Tilausbussi (ryhmämatka)	8	2
Juna	3	1
Kanootti, kajakki tai soutuvene	2	0
Taksi	1	0
Lihaskäyttö (kävelen, pyöräillen jne.)	14	3
Jokin muu, mikä?	5	1

Vastanneiden viimeisin kulkuneuvo heidän matkallaan Liesjärven kansallispuistoon.

Viimeisin kulkuneuvo	Kpl	%
Henkilöauto	440	90
Henkilöauto ja asuntovaunu tai matkailuauto	23	5
Linja-auto	7	1
Tilausbussi (ryhmämatka)	8	2
Kanootti, kajakki tai soutuvene	1	0
Taksi	1	0
Lihaskäyttö (kävelen, pyöräillen jne.)	7	1
Jokin muu, mikä?	3	1
Yhteensä	490	100

Muu kulkutapa tai -neuvo, joita vastanneet käyttivät matkallaan kotoaan Liesjärven kansallispuistoon.

Kulkuneuvo muu	Kpl
Kävelin pysäkiltä	1
Kävellen	1
Maastopyörä	1
Metro	1
Polkupyörä	1
Pyörä	1
Yhteensä	6

3.2.7 Kävijöiden rahankäyttö ja sen paikallistaloudelliset vaikutukset

Tutkimukseen vastanneet arvioivat käyttäneensä keskimäärin 31 € kansallispuistossa ja sen lähialueella. Majoittuneet käyttivät 52 € ja päiväkävijät 12 €. Kotimaisten matkailijoiden kulutus oli keskimäärin 33 € ja paikallisten 8 €. Ulkomaalaisten matkailijoiden vastauksia saatiin sen verran vähän, että keskiarvon määrittäminen ei ollut mielekästä.

Rahaa kului eniten ruoka- ja vähittäiskauppaostokseen (n. 10 €) ja majoittumiseen (n. 9 €). Huoltamo-ostokseen käytettiin noin 6 € ja kahvila- sekä ravintolakuluihin n. 4 €. Loput n. 2 euroa kului paikallisliikenteeseen, ohjelmapalveluihin ja muihin menoihin.

Kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset kokonaistulovaikutukset olivat vuoden 2021 käyntimäärällä (60 124 käyntiä) laskettuina noin 1,7 miljoonaa euroa ja työllisyysvaikutukset 14 henkilötyövuotta. Kokonaistulovaikutuksista 99 % muodostui kotimaisten matkailijoiden rahankäytöstä, paikallisten osuuden jäädessä noin prosenttiin. Menolajeista tulovaikutuksia tuotti eniten majoittuminen (51 %), ja majoittumisella oli myös eniten työllisyysvaikutusta (6 htv).

Kokonaistulovaikutuksista noin 0,6 miljoonaa euroa (38 %) muodostui niiden kävijöiden rahankäytöstä, jotka olivat maininneet Liesjärven kansallispuiston matkansa ainoaksi tai tärkeimmäksi kohteeksi. Liesjärven kansallispuiston paikallistaloudellisten vaikutusten voidaan katsoa olevan vähintään tämän suuruiset.

Käsitteitä

- Käyntimäärä: Vuotuinen Metsähallituksen tietoihin perustuva käyntien määrä kohteessa.
- Kävijätutkimus: Metsähallituksen kohteissa toteutettu vakioitu kävijätutkimus, joka toistetaan noin 5 vuoden välein.
- Alueluokitus: Vaikutuslaskennan avuksi luotu neliportainen kohteiden lähialueiden asukastiheyttä ja matkailuluonnetta kuvaava luokitus.
- Lähialue: Kohteelle määritelty sijainti- ja lähikunnat käsittävä alue.
- Kokonaistulovaikutukset: Kävijöiden rahankäytöstä lähialueelle syntyvät välittömät ja välilliset tulovaikutukset.
- Kokonaistyöllisyysvaikutukset: Kävijöiden rahankäytöstä lähialueelle syntyvät välittömät ja välilliset henkilötyövuodet.
- Välittömät vaikutukset: Kävijöiden rahankäytöstä yrityksissä aiheutuvat tulo- ja työllisyysvaikutukset.
- Välilliset vaikutukset: Välittömät vaikutukset kertautuvat välillisiksi vaikutuksiksi, kun välitöntä tuloa saavat yritykset ostavat muilta alueen yrityksiltä tuotteita ja palveluita sekä maksavat tuloa työntekijöille, jotka käyttävät tulonsa tuotteiden ja palveluksien oston alueella. Osa välillisistä vaikutuksista vuotaa alueen ulkopuolelle.
- Kotimaiset matkailijat: Kohteen lähialueen ulkopuolelta Suomesta tulevat kävijät.
- Paikalliset kävijät: Kohteen lähialueella asuvat kävijät.
- Majoittujat: Kohteella ja/tai sen lähialueella majoittuvat kävijät.
- Päiväkävijät: Kävijät, jotka eivät majoitu kohteella eivätkä sen lähialueella.

Keskimääräinen rahankäyttö kävijää kohden vuonna 2021 Liesjärven kansallispuistossa. n = 486.

Kävijäryhmä	Kaikki	Majoittujat	Päiväkävijät
Kaikki kävijät, n	486	234	245
Keskimääräinen kulutus (€)	33	56	12
Kotimaiset matkailijat, n	436	227	207
Keskimääräinen kulutus (€)	35	56	13
Ulkomaiset matkailijat, n	8	5	3
Keskimääräinen kulutus (€)	_*	_*	_*
Lähialueen asukkaat, n	39	0	34
Keskimääräinen kulutus (€)	8	_*	9

*Havaintojen määrä (n) < 10, jolloin rahankäyttöä ei arvion epäluotettavuuden vuoksi ilmoiteta.

Kävijöiden rahankäyttö käyntikertaa kohden menolajeittain ja paikallistaloudelliset vaikutukset vuonna 2021 Liesjärven kansallispuistossa. n = 486.

Menolaji	Keskimääräinen rahankäyttö (sis. ALV)	Tulovaikutus (€, ilman ALV)	% tulo-vaikutuksista	Työllisyysvaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset ¹	6,33	11 046	1	0
Paikallisliikenne ²	0,74	40 386	4	0
Ruoka- ja muut vähittäiskauppaostokset	9,59	151 461	15	2
Kahvila ja ravintola	3,79	199 871	20	2
Majoittuminen	9,21	503 454	51	6
Ohjelmapalvelut ³	0,58	31 740	3	0
Muut menot ⁴	0,93	45 295	5	1
Välittömät vaikutukset yhteensä	-	983 253	100 %	12
Välilliset vaikutukset	-	712 886	-	3
Kokonaisvaikutukset	-	1 696 139	-	14

1 Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset

2 Paikallismatkojen kuten bussi- ja taksimatkojen kustannukset

3 Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin

4 Muut menot, esim. kalastus-, metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat

Kävijöiden matkanaikainen rahankäyttö kävijää kohden menolajeittain vuonna 2021 Liesjärven kansallispuistossa. n = 486.

Menolaji	Keskimääräinen rahankäyttö (sis. ALV)
Huoltamo-ostokset ¹	6,52
Paikallisliikenne ²	0,74
Ruoka- ja muut vähittäiskauppaostokset	10,03
Kahvila ja ravintola	3,98
Majoittuminen	10,48
Ohjelmapalvelut ³	0,58
Muut menot ⁴	0,93

1 Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset

2 Paikallismatkojen kuten bussi- ja taksimatkojen kustannukset

3 Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin

4 Muut menot, esim. kalastus-, metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat

Paikallistaloudelliset vaikutukset matkailijaryhmittäin vuonna 2021 Liesjärven kansallispuistossa.

Menolaji	Kotimaan matkailijat n = 436 Tulovaikutus (€, ilman ALV)	Kotimaan matkailijat n = 436 Työllisyysvai- kutus (htv)	Ulkomaiset matkailijat n = 8 Tulovaikutus (€, ilman ALV)	Ulkomaiset matkailijat n = 8 Työllisyysvai- kutus (htv)	Lähialueen asukkaat n = 39 Tulovaikutus (€, ilman ALV)	Lähialueen asukkaat n = 39 Työllisyysvai- kutus (htv)	Yhteensä n = 483 Tulovaikutus (€, ilman ALV)	Yhteensä n = 483 Työllisyysvai- kutus (htv)
Huoltamo-ostokset ¹	10 732	0,1	-*	-*	382	0,0	11 114	0,1
Paikallisliikenne ²	17 439	0,1	-*	-*	0	0,0	17 439	0,1
Ruoka- ja muut vähittäiskauppa-ostokset	142 087	1,7	-*	-*	3 939	0,0	146 026	1,8
Kahvila ja ravintola	196 417	2,4	-*	-*	3 822	0,0	200 239	2,5
Majoittuminen	489 041	6,0	-*	-*	0	0,0	489 041	6,0
Ohjelmapalvelut ³	31 937	0,4	-*	-*	0	0,0	31 937	0,4
Muut menot ⁴	42 363	0,5	-*	-*	3 212	0,0	45 576	0,5
Välittömät vaikutukset yhteensä	930 016	11	-*	-*	11 356	0	941 372	11
Välilliset vaikutukset	672 218	2	-*	-*	8 709	0	680 927	2
Kokonaisvaikutukset⁵	1 602 234	14	-*	-*	20 065	0	1 622 299	14

* havaintojen määrä (n) < 10, jolloin rahankäyttöä ei arvion epäluotettavuuden vuoksi ilmoiteta

1 Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset

2 Paikallismatkojen kuten bussi- ja taksimatkojen kustannukset

3 Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin

4 Muut menot, esim. kalastus-, metsästy- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat

5 Tarkasteltaessa vaikutuksia kävijäsegmenteittäin, kokonaisvaikutukset vaihtelevat verrattuna segmenttoimattomaan aineistoon. Tämä johtuu käytettävissä olevien vastausten määrän vaihtelusta.

Palveluja käyttäneiden keskimääräinen rahankäyttö vuonna 2021 Liesjärven kansallispuistossa.

Menolaji	Kaikki Keskimääräinen rahankäyttö (sis. ALV)	Kaikki Palveluita käyttäneet, n	Majoittujat Keskimääräinen rahankäyttö	Majoittujat Palveluita käyttäneet, n	Päiväkävijät Keskimääräinen rahankäyttö	Päiväkävijät Palveluita käyttäneet, n	Ulkomaalaiset kävijät Keskimääräinen rahankäyttö	Ulkomaalaiset kävijät Palveluita käyttäneet, n	Kotimaan matkailijat Keskimääräinen rahankäyttö	Kotimaan matkailijat Palveluita käyttäneet, n
Huoltamo-ostokset ¹	20,92	147	23,59	90	16,71	57	0,00	0	22,00	135
Paikallisliikenne ²	51,30	7	70,00	5	4,55	2	205,00	1	25,68	6
Ruoka- ja muut vähittäiskauppaostokset	27,75	168	35,18	109	14,09	58	97,50	2	27,68	157
Kahvila ja ravintola	18,42	100	21,39	52	15,20	48	8,00	1	18,93	95
Majoittuminen	104,11	43	109,91	39	47,50	4	77,50	2	105,40	41
Ohjelmapalvelut ³	25,66	11	21,53	8	36,67	3	0,00	0	25,66	11
Muut menot ⁴	30,27	15	32,30	10	26,20	5	0,00	0	30,14	14
Yhteensä	278,42	241	313,90	139	160,92	101	388,00	3	255,50	223

1 Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset

2 Paikallismatkojen kuten bussi- ja taksimatkojen kustannukset

3 Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin

4 Muut menot, esim. kalastus- metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat

Tulo- ja työllisyysvaikutukset kohteen tärkeyden mukaan vuonna 2021 Liesjärven kansallispuistossa.

Menolaji	Tärkein kohde n = 343 Tulovaikutus (€, ilman ALV)	Tärkein kohde n = 343 Työllisyysvai- kutus (htv)	Yksi monista kohteista n = 113 Tulovaikutus (€, ilman ALV)	Yksi monista kohteista n = 113 Työllisyysvai- kutus (htv)	Ennalta suunnitteleman n = 27 Tulovaikutus (€, ilman ALV)	Ennalta suunnitteleman n = 27 Työllisyysvai- kutus (htv)	Yhteensä n = 483 Tulovaikutus (€, ilman ALV)	Yhteensä n = 483 Työllisyysvai- kutus (htv)
Huoltamo-ostokset ¹	6 309	0,1	3 974	0,0	831	0,0	11 114	0,1
Paikallisliikenne ²	39 845	0,3	792	0,0	0	0,0	40 637	0,3
Ruoka- ja muut vähittäiskauppaos- tokset	86 016	1,0	55 393	0,7	10 584	0,1	151 993	1,8
Kahvila ja ravintola	78 185	1,0	100 761	1,2	20 801	0,3	199 747	2,5
Majoittuminen	110 806	1,4	357 299	4,4	38 476	0,5	506 582	6,3
Ohjelmapalvelut ³	6 287	0,1	21 690	0,2	3 961	0,0	31 937	0,4
Muut menot ⁴	41 761	0,5	3 212	0,0	602	0,0	45 576	0,5
Välittömät vaikutukset yhteensä	369 209	4	543 122	7	75 256	1	987 587	12
Välilliset vaikutukset	276 077	1	385 915	1	54 037	0	716 029	3
Kokonaisvaikutukset⁵	645 286	5	929 037	8	129 293	1	1 703 616	15

1 Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset

2 Paikallismatkojen kuten bussi- ja taksimatkojen kustannukset

3 Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin

4 Muut menot, esim. kalastus-, metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat

5 Tarkasteltaessa vaikutuksia kävijäsegmenteittäin, kokonaisvaikutukset vaihtelevat verrattuna segmenttoimattomaan aineistoon. Tämä johtuu käytettävissä olevien vas-
tausten määrän vaihtelusta.

Yhteenveto kävijöiden vuotuisen rahankäytön vaikutuksista

- Paikallistaloudelliset vaikutukset eivät kuvaa kohteen kokonaisarvoa, vaan ainoastaan kävijöiden rahankäytöstä kohteeseen ja lähialueelle syntyviä välittömiä ja välillisiä vaikutuksia ja niihin liittyviä työpaikkoja / vuosi.
- Kävijöiden rahankäyttö on selvitetty kävijätutkimuksen avulla ja yleistetty koskemaan koko käyntimäärää.
- Kokonaisvaikutusten laskentaa varten puistot on jaettu neljään luokkaan lähialueen asukastiheyden perusteella. Kullekin luokalle on laskettu keskimääräiset välittömien vaikutusten kertautumista kuvaavat kertoimet sekä työllisyysuhdeluvut. Apuna on käytetty Tilastokeskuksen maakunnallisista panos-tuotostaulukoista 21 puistolle johdettuja paikallisia panos-tuotostaulukoita.
- Tuloksista ei voida erottaa kohdealueen osuutta muista lähialueen matkailullisista vetovimatekijöistä. Kohdealueen minimimerkitystä paikallistaloudellisten vaikutusten tuottajana tarkastellaan alueen tärkeimmäksi matkakohteekseen ilmoittaneiden vastaajien avulla.

Tutkimusalue:	Liesjärven kansallispuisto
Käyntimäärä:	60 124 (v. 2021)
Kävijätutkimus:	Liesjärven kansallispuiston kävijätutkimus 2021
Alueluokitus:	taajama / tiheä asutus
Kokonaistulovaikutus:	1 696 139 €
Kokonaistyöllisyysvaikutus:	14 henkilötyövuotta
Tulovaikutukset, kun puisto on tärkein kohde:	645 286 €
Työllisyysvaikutukset, kun puisto tärkein kohde:	5 henkilötyövuotta
Kotimaisten matkailijoiden kulutus keskimäärin:	33 € / käynti
Ulkomaisten matkailijoiden kulutus keskimäärin:	-
Paikallisten kävijöiden kulutus keskimäärin:	8 € / käynti

3.2.8 Käynnin terveys- ja hyvinvointivaikutukset

Kävijät arvioivat käyntinsä terveys- ja hyvinvointivaikutukset hyvin myönteisiksi. Arvio muodostettiin vastaamalla hyvinvoinnin lisääntymistä koskeviin väitteisiin. Arviointiasteikko oli 1–5, jossa 1 merkitsi vastaajan olevan täysin eri mieltä väitteen kanssa ja 5 tarkoitti täyttä samanmielisyyttä. Fyysisten ja psyykkisten terveys- ja hyvinvointivaikutusten koettiin lisääntyneen keskiarvon 4,37:n edestä. Sosiaalisen hyvinvoinnin lisääntymistä koettiin 4,22:n verran.

Vastaajat arvioivat koettujen terveys- ja hyvinvointivaikutusten rahallisen arvon keskimäärin noin 134 euroksi. Vastaukset vaihtelivat nolasta eurosta 3 000 euroon. Siksi keskiarvoa luottavampi arvio on keskimmaisina vastaus eli mediaani, joka oli 80 euroa.

Terveys- ja hyvinvointivaikutuksia koskevaan kysymykseen vastasi 81 % kyselyyn osallistujista. Kysymykseen jätettiin vastaamatta esimerkiksi siksi, että se koettiin vaikeaksi. Vastaajien tuntuu olevan vaikea eritellä hyvinvointi- ja terveysvaikutuksia, joita he kokivat saaneensa puisto-ikäntensä aikana. Osa haastattelulomaketta täyttävistä kävijöistä totesi haastattelijalle, että luonnon vaikutuksia on hankala tai mahdotonta hinnoitella tai arvioida taloudellisesti. Osa koki, että kysymyksellä haluttiin saada rahassa mitattava arvo kansallispuiston luonnolle.

Kävijöiden kokemat terveys- ja hyvinvointivaikutukset.

Terveys- ja hyvinvointivaikutus	Vastanneita n	Vastanneita %	Arviointi, % täysin eri mieltä	Arviointi, % jonkin verran eri mieltä	Arviointi, % ei samaa eikä eri mieltä	Arviointi, % jonkin verran samaa mieltä	Arviointi, % täysin samaa mieltä	Keskiarvo	Keskiahajonta
Sosiaalinen hyvinvointini lisääntyi (esim. työkyvyn edistyminen, ihmissuhteiden lujittuminen, yksin tai yhdessä tekemisestä nauttiminen)	476	97	1	1	14	41	43	4,22	0,82
Psyykkinen hyvinvointini lisääntyi (esim. tyytyväisyys elämään, mielialan kohentuminen, palautuminen henkisestä uupumuksesta, uuden oppiminen)	476	97	1	1	9	39	50	4,37	0,75
Fyysinen hyvinvointini lisääntyi (esim. luontoaistimuksista nauttiminen, fyysisen kunnon ylläpito, uusien taitojen omaksuminen, fyysinen hyvä olo)	471	96	1	1	9	39	50	4,37	0,75
Yhteensä	476	97	-	-	-	-	-	4,32	0,78

Rahallinen arvio koetuista terveys- ja hyvinvointivaikutuksista.

Vastanneita n	Vastanneita %	Keskiarvo euroa	Keskiahaj.	Prosentti-pisteet Min	Prosentti-pisteet 25 %	Prosentti-pisteet Med	Prosentti-pisteet 75 %	Prosentti-pisteet Max
401	81	133,87	276,77	0	50	80	200	3 000

3.3 Kävijättyytyväisyys

3.3.1 Käynnin tarkoitus

Vastaajille erittäin tärkeitä motiiveja tulla Liesjärven kansallispuistoon olivat luonnon kokeminen (88 %), maisemat (73 %) ja rentoutuminen (70 %). Muita tärkeitä syitä olivat yhdessäolo oman seurueen kanssa (60 %) sekä poissaolo melusta ja saasteista (60 %). Myös henkinen hyvinvointi koettiin usein tärkeäksi (59 %). Vähiten motivoituttiin muihin ihmisiin tutustumisesta, joka ei ollut lainkaan tärkeää (53 %) tai ei kovin tärkeää (25 %). Myös aikaisemmat muistot ja jännityksen kokeminen olivat heikkoja motiiveja puistoon tulemiselle.

Virkistysmotiivit. n = 489.

Motiivi	Vastan- neita n	Vastan- neita %	Arviointi, % ei lain- kaan tärkeää	Arviointi, % ei kovin tärkeää	Arviointi, % ei kum- paakaan	Arviointi, % melko tärkeää	Arviointi, % erittäin tärkeää	Keski- arvo	Keski- hajonta
Luonnon kokeminen	484	99	0	0	1	11	88	4,86	0,39
Maisemat	485	99	0	0	4	23	73	4,69	0,56
Mahdollisuus olla itsekseen	453	93	13	14	28	23	23	3,30	1,31
Henkinen hyvinvointi	480	98	1	2	9	30	59	4,45	0,78
Poissa melusta ja saasteista	474	97	1	3	11	26	60	4,40	0,86
Rentoutuminen	479	98	0	2	7	20	70	4,58	0,73
Tutustuminen uusiin ihmisiin	468	96	53	25	16	4	3	1,80	1,04
Yhdessäolo oman seurueen kanssa	473	97	4	2	7	27	60	4,38	0,98
Aikaisemmat muistot	470	96	32	16	20	18	13	2,63	1,42
Alueeseen tutustuminen	480	98	1	4	18	40	37	4,07	0,90
Luonnosta oppiminen	475	97	2	11	31	36	21	3,63	0,99
Omien taitojen kehittäminen	470	96	9	19	33	24	15	3,18	1,17
Kuntoilu	477	98	4	9	20	38	30	3,81	1,07
Jännityksen kokeminen	471	96	24	27	29	13	6	2,50	1,17
Kulttuuriperintöön tutustuminen	478	98	7	14	29	31	19	3,39	1,16

3.3.2 Kävijöiden mielipiteet alueesta, palveluista ja ympäristön laadusta

Vastaajat olivat keskimäärin tyytyväisiä kokemuksiinsa Liesjärven kansallispuistossa. Tyytyväisiä oltiin palveluiden kokonaismäärään, joka sai keskiarvoksi 4,3 asteikolla yhdestä viiteen (1 = erittäin tyytymätön, 5 = erittäin tyytyväinen). 40 % vastaajista oli palveluiden määrään erittäin tyytyväisiä ja 54 % melko tyytyväisiä. Tyytymättömien prosentuaalinen määrä vastaajista oli nolla.

Palveluista parhaimman laatuarvosanan saivat yleinen siisteys (4,5) ja yleinen turvallisuus (4,4). Myös polkureitistöön oltiin melko tyytyväisiä (4,2) samoin maiseman vaihtelevuuteen (4,2) sekä polttopuihin tuvilla ja huolletuilla tulentekopaikoilla (4,2).

Heikoimmat arviot saivat jätehuollon ohjaus ja toteutus (3,5), Tittilammin esteetön keittokatos (3,5) ja yrittäjien tuottamat palvelut (3,5). Yrittäjien tuottamia palveluja koskevaa arviota tarkasteltaessa muistutettakoon, että koronapandemian takia asetetut rajoitukset heikensivät palvelujen saatavuutta sekä yritysten mahdollisuuksia tarjota ja toteuttaa niitä.

Palveluiden käyttö ja laadun arviointi. Vastanneita oli yhteensä 489.

Palvelu tai ympäristötekijä	Käyttänyt ja arvioinut n	Käyttänyt ja arvioinut %	Arviointi, % erittäin huono	Arviointi, % melko huono	Arviointi, % keskinkertainen	Arviointi, % melko hyvä	Arviointi, % erittäin hyvä	Keski-arvo
Pysäköintipaikat	471	96	0	3	18	41	38	4,1
Tiestö	475	97	0	4	24	47	25	3,9
Opastetaulut	474	97	1	3	15	46	35	4,1
Polkureitistö	437	89	1	3	11	46	40	4,2
Polkuviihto- ja polku- ja huolletuilla tulentekopaikat ja laavut	446	91	0	3	15	45	36	4,1
Polttopuut tuvilla ja huolletuilla tulipaikoilla	268	55	0	3	18	43	35	4,1
Yleisökäymälät	231	47	2	4	16	35	44	4,2
Jätehuollon toteutus ja ohjaus	330	67	2	6	23	38	30	3,9
Jätehuollon toteutus ja ohjaus	254	52	4	12	30	38	16	3,5
Eryistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet yms.)	289	59	0	4	24	46	25	3,9
Vuokratuvat	59	12	3	12	27	27	31	3,7
Tittilammin esteetön keittokatos	42	9	5	7	38	31	19	3,5
Yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvilat ja ohjelmapalvelut)	53	11	6	15	23	34	23	3,5
Reittien ja rakenteiden turvallisuus	422	86	0	3	18	48	32	4,1
Yleinen turvallisuus	447	91	0	0	9	44	46	4,4
Yleinen siisteys	470	96	0	0	5	40	54	4,5
Maiseman vaihtelevuus	462	94	0	2	17	41	40	4,2

Tyytyväisyys palveluiden määrään kokonaisuudessaan.

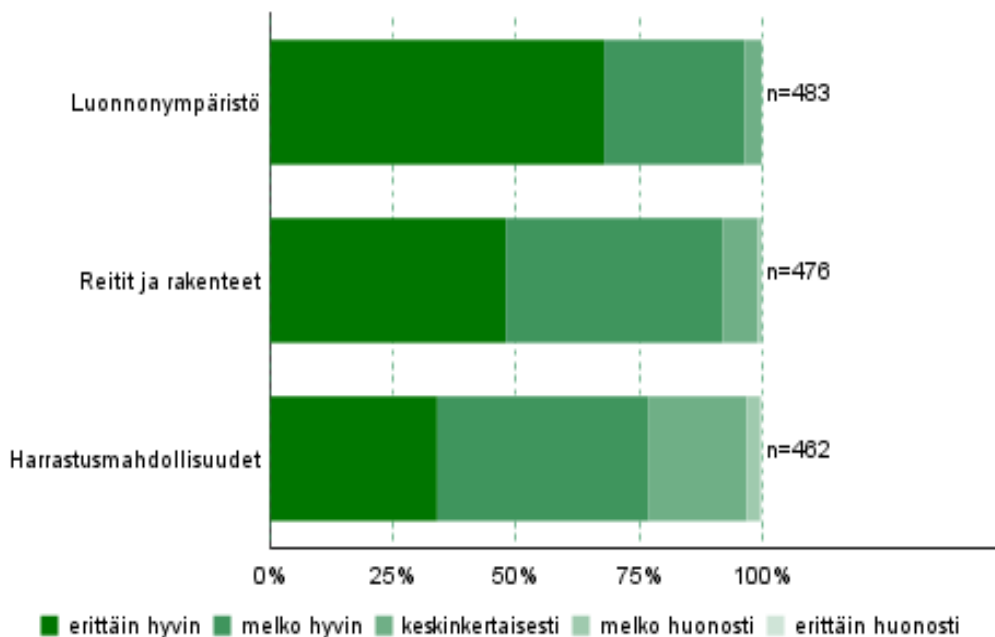
-	Arvioinut n	Arvioinut %	Arviointi, % erittäin tyytymätön	Arviointi, % melko tyytymätön	Arviointi, % ei kumpikaan	Arviointi, % melko tyytyväinen	Arviointi, % erittäin tyytyväinen	Keskiarvo
Tyytyväisyys palveluiden määrään kokonaisuudessaan	425	87	0	0	6	54	40	4,3

3.3.3 Kävijöiden odotusten toteutuminen

Kävijöiden ennako-odotukset Liesjärven kansallispuiston luonnonympäristöstä toteutuivat melko hyvin (29 %) tai erittäin hyvin (68 %). Asteikolla 1–5, jossa 1 = erittäin huonosti ja 5 = erittäin hyvin, luonnonympäristö sai keskiarvoksi 4,6. Odotukset reiteistä ja rakenteista täyttyivät arvolla 4,4. Myös harrastusmahdollisuudet ylsivät 4:ään. Mikään haastattelussa kysytyistä kohteista ei vastannut odotuksia erittäin huonosti, mutta harrastusmahdollisuudet vastasivat pienen joukon (3 %) odotuksia melko huonosti, samoin reitit ja rakenteet (1 %).

Käynnin ja kävijöiden ennako-odotusten vastaavuus. Vastanneita oli yhteensä 484.

Odotukset	Vastanneita n	Vastanneita %	Arviointi, % erittäin huonosti	Arviointi, % melko huonosti	Arviointi, % keskinkertaisesti	Arviointi, % melko hyvin	Arviointi, % erittäin hyvin	Keskiarvo	Keskiahajonta
Luonnonympäristö	483	100	0	0	4	29	68	4,64	0,55
Harrastusmahdollisuudet	462	95	0	3	20	43	34	4,08	0,82
Reitit ja rakenteet	476	98	0	1	7	44	48	4,39	0,66

Käynnin ja kävijöiden ennako-odotusten vastaavuus. Vastanneita oli yhteensä 484.

3.3.4 Vastanneiden käyntiä häirinneet tekijät

Vastaajat eivät kokeneet merkittäviä häiriötekijöitä käynnillään Liesjärven kansallispuistossa. He valitsivat valmiista vaihtoehdoista asteikolla 1–5, jossa 1 = häiritsi erittäin paljon ja 5 = ei häirinnyt lainkaan. Valmiiksi annetuista vaihtoehdoista kävijöitä häiritsivät vähiten muiden kävijöiden käyttäytyminen (4,6) sekä maaston roskaantuneisuus (4,6) ja maaston kuluneisuus (4,4).

Valmiiksi annetuista vaihtoehdoista eniten häiritsi liiallinen kävijämäärä. 5 % vastaajista koki kävijämäärän erittäin tai melko häiritseväksi, ja 13 prosenttia vastaajista koki sen häiritsevän keskinkertaisesti. Melko vähäiseksi häiriön koki 26 % kävijöistä, ja 55 %:n mielestä kävijämäärä ei häirinnyt lainkaan. Eniten häirinneet tekijät löytyvätkin muista tekijöistä (2,7). Muita tekijöitä nimesi 35 vastaajaa (liite 3), ja eniten mainintoja saivat käymälät (8 mainintaa). Käymälät olivat täynnä, niitä oli liian vähän ja joku kaipasi vessapaperia. Seuraavaksi eniten eli 7 mainintaa saivat seikat, jotka liittyivät reitteihin ja palveluihin. Näissä häiritseviksi koettiin mm. opasteiden epäselvyys, tulentekopaikkojen vähäisyys ja parkkipaikkojen ruuhkaisuus.

Veteen liittyneitä häiritseviä seikkoja mainittiin 5 avoimessa vastauksessa. Vesipisteitä olisi pitänyt olla enemmän ja myös puiston pohjoispuolella, eikä yksi kävijä saanut vettä Hyypiön kaivosta. Kaksvetiselle kaivattiin riittävän pitkää laituria, jotta järvestä olisi saanut helpommin käyttövettä. Liikenteen melu sai 4 mainintaa ja myös avohakkuu tien laidalla tuli mainituksi.

Muut kävijät häiritsivät 2 maininnan verran. Ensimmäisessä todettiin, etteivät kaikki maastopyöräilijät osaa käyttäytyä oikein, ja toisessa oli koettu häiriötä Hyypiön vuokrakämpän pihan läpi kulkeneista kävijöistä. Joitakin vastaajia olivat häirinneet luontoon ja sen ilmiöihin kuuluvat asiat, kuten sade, hyttyset ja käärme sekä tuulen poluille kaatamat puut.

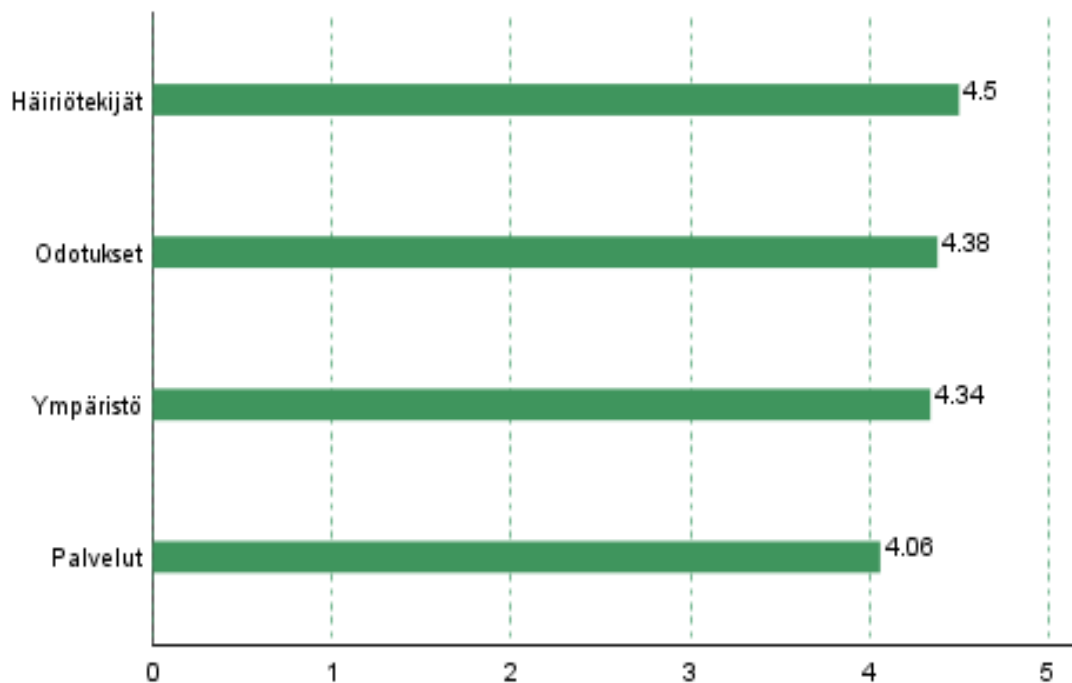
Käyntiä häirinneet tekijät. n = 475.

Häiriötekijä	Vastanneita n	Vastanneita %	Arviointi, % erittäin paljon	Arviointi, % melko paljon	Arviointi, % keskinkertaisesti	Arviointi, % melko vähän	Arviointi, % ei lainkaan	Keskiarvo	Keskiahajonta
Maaston kuluneisuus	472	99	0	3	11	22	63	4,44	0,84
Maaston roskaantuneisuus	474	100	1	1	4	20	74	4,66	0,69
Luonnonympäristön käsittely	471	99	1	1	9	26	63	4,49	0,78
Liiallinen kävijämäärä	473	100	1	4	13	26	55	4,30	0,93
Muiden kävijöiden käyttäytyminen	467	98	1	1	5	21	72	4,61	0,74
Jokin muu, mikä?	39	8	23	21	28	18	10	2,72	1,30

3.3.5 Kävijättytyväisyysindeksi

Liesjärven kansallispuiston valtakunnallisesti vertailukelpoinen kävijättytyväisyysindeksi oli kokonaisuudessaan 4,25. Arvo on saatu asteikolla 1–5, jossa 1 = erittäin tyytymätön ja 5 = erittäin tyytyväinen. Kävijättytyväisyysindeksi kuvaa kävijöiden yleistä tyytyväisyyttä käyntiinsä kansallispuistossa, ja se perustuu keskiarvon laskemiseen seuraavista osatekijöistä: mielipiteet palveluista ja ympäristön laadusta, ennakko-odotusten toteutuminen ja käyntiä häirinneet tekijät.

Kun indeksiä tarkastellaan näillä osa-alueilla, kävijättytyväisyysindeksi oli palvelujen laadussa 4,06, ympäristön laadussa 4,34, ennakko-odotusten toteutumisessa 4,38 ja käyntiä häirinneissä tekijöissä 4,5. Häirinneitä tekijöitä koettiin siis olevan vain vähän, ja tässä osa-alueiden indeksi olikin paras.

Kävijättytyväisyys osatekijöittäin. Graafi keskiarvoista.

Kävijätyytyväisyys osatekijöittäin.

Palvelut	Arvo- sana	Ympäristö	Arvo- sana	Odotukset	Arvo- sana	Häiriötekijät	Arvo- sana
Pysäköinti- tapaikat	4,13	Yleinen turvallisuus	4,36	Luonnonympä- ristö	4,64	Maaston kuluneis- uus	4,44
Tiestö	3,93	Yleinen siisteys	4,47	Harrastusmahdol- lisuudet	4,08	Maaston roskaan- tuneisuus	4,66
Opastetaulut	4,11	Maiseman vaihte- levuus	4,18	Reitit ja rakenteet	4,39	Luonnonympäris- tön käsittely	4,49
Polkureitistö	4,23	-	-	-	-	Liiallinen kävijä- määrä	4,30
Polkuviihtotukset	4,13	-	-	-	-	Muiden kävijöiden käyttäytyminen	4,61
Tulentekopaikat ja laavut	4,11	-	-	-	-	-	-
Polttopuut tuvilla ja huolle- tuilla tulipaikoilla	4,15	-	-	-	-	-	-
Yleisökäymälät	3,88	-	-	-	-	-	-
Jätehuollon toteutus ja oh- jaus	3,50	-	-	-	-	-	-
Erytistarpeiden huomiointi (reittien kuljettavuus, tur- vallisuus, opasteet yms.)	3,92	-	-	-	-	-	-
Vuokratuvat	3,69	-	-	-	-	-	-
Tittilammin esteetön keit- tokatos	3,52	-	-	-	-	-	-
Yrittäjien tuottamat palve- lut (esim. kahvilat ja ohjel- mapalvelut)	3,53	-	-	-	-	-	-
Reittien ja rakenteiden tur- vallisuus	4,08	-	-	-	-	-	-
Palveluiden määrä	4,33	-	-	-	-	-	-

	Palvelut	Ympäristö	Odotukset	Häiriötekijät
Aluekohtainen keskiarvo	4,05	4,34	4,38	4,50
Vertailukelpoinen keskiarvo	4,06	4,34	4,38	4,50

Aluekohtainen kävijätyytyväisyysindeksi 4,24

Valtakunnallisesti vertailukelpoinen kävijätyytyväisyysindeksi 4,25

3.4 Vapaamuotoiset palautteet

Tutkimuksen osallistajat antoivat yhteensä 164 palautetta kyselylomakkeen avovastauskohdassa. Lisäksi haastattelijalle annettiin palautteita maastossa. Hän kirjoitti ne muistiin keruupäiväkirjaan. Kiireelliset palautteet hän välitti heti eteenpäin toimenpiteitä varten.

Palautteet jaoteltiin kuuteen luokkaan seuraavasti: kehu, valitus, kehittämisehdotus, ei määriteltä, muu, tiedustelu (liite 4). Valtaosa palautteista oli kehuja (33 %), valituksia (24 %) ja kehittämisehdotuksia (22 %). Määrittelemättömiä tai luokkaan 'muu' kuuluneita palautteita oli 20 %. Luokkaan 'tiedustelu' kuului 1 % haastattelulomakkeilla annetusta palautteesta.

Kehuja – Pienelläkin piipahduksella kauniita maisemia ja historian havinaa

Kehut kohdistuivat eniten itse kansallispuistoon ja sen luontoon sekä luonnossa saatuihin elämyksiin. Puistoa kommentoitiin kivaksi, mahtavaksi ja maisemiltaan hienoksi. Polkureitistöä pidettiin, reitit todettiin hyväkuntoisiksi ja opasteet ja reittiviitoitukset toimiviksi. Reittejä oli myös helppo yhdistellä erilaisiksi kokonaisuuksiksi.

Esteettömyyttäkin keuhuttiin. Toisaalta sitä ei joka paikkaan kaivattu, esimerkiksi Hyypiön kierrosta pidettiin sopivan haasteellisena. Vastaaja perusteli, että "ei kaikkialle tarvitse olla helpokulkuista". Peukalolammin telttailualue todettiin puolestaan "ihanan rauhalliseksi paikaksi yöpyä".

Jos jo itse puisto oli elämys, myös sinne tehty retki oli monille sellainen – kokemusta kuvailtiin mm. kivaksi ja mukavaksi, ja lapset olivat pitäneet uimisesta. Muita hienoja elämyksiä tarjosi varsinkin Korteniemen perinnetila: "Hyvin kunnossa pidetty perinnetila!" "Ihanat tiput, söpöt tiput, mukavat eläimet, kiltit ja hyvin hoidetut eläimet, mukava henkilökunta." "Aivan ihana paikka, geenipankki ja kulttuurin ylläpito." Myös Metsähallitus sai kehuja: sitä kiitettiin kansallispuistojen ylläpitämisestä sekä Liesjärven kansallispuiston taukopaikkojen kunnossapidosta. Kansallispuistot koettiin yleisesti hyväksi palveluksi ihmisille.

Valituksia – Määränpää jäi saavuttamatta huonojen opasteiden takia

Valitukset koskivat eniten reittejä ja opasteita ja reittiviitoituksia. Kaikista valituksista niihin kohdistui lähes puolet (n. 47 %). Opasteita oli liian vähän tai ne tuntuivat epäselviltä. Ikävimmillään tämän johti eksymiseen tai patikoinnin keskeyttämiseen. "Määränpää jäi saavuttamatta", kuvaili eräs vastaaja. Toinen kirjoitti: "Emme sitten uskaltaneet jatkamaan matkaa vaan käännyimme takaisin." Korteniemen pysäköintialueelle kaivattiin selkeitä opasteita reiteille, samoin tilan pihapiiriin. "Perinnepihan portilla oli taulu mutta sieltäkään ei auennut."

Osaa reiteistä pidettiin vaikeakulkuisina esimerkiksi näin: "Pohjantikan kierros vaikeakulkuista ryteikköä osin". Satunnaisesti myös luonnonilmiöt seurauksineen, esimerkiksi tuulenskaadot, lisäsivät joillekin kulkemisen haasteita: "Hei nyt metsuri liikkeelle Pohjantikka/Punatulku kierrokselle sahaamaan reitin päälle kaatuneita puita".

Vaikka reittien yhdisteltävyyttä ja vaihtelevia maisemia keuhuttiin, vastapallokin heitettiin: "Lehdos–Siltamäki–Peukalolampi–Lehdos oli ikävästi osin samaa reittiä ja Siltalahti–Kaksvetinen tylsää maastoa".

Osa valituksista koski verkosta löytyvän tiedon ja käytännön ristiriitaa. Esimerkiksi: "Nettisivulta löytyi maininta esteettömyydestä ja kuvassa oli rattaatkin. Epäselväksi jäi kotoa lähtiessä, mikä reitti on esteetön. Valitsimme Punatulkun, mutta todettiin, että esteettömiä kulkuaueita olivatkin vain tiet ja perinnetilan alue". Myös Hyypiön kämppää koskeva tieto katsottiin osin vääräksi: "Kaikkialla luki, että kämppällä on laituri, mutta sellaista ei ollut muutaman kilometrin matkalla".

Muilta osin valitukset jakautuivat moneen eri kohteeseen. Esimerkiksi käymälöitä pidettiin liian pimeinä ja valon lisäksi niihin kaivattiin vessapaperia. Käymäläasioihin liittyi myös osa muiden kävijöiden käyttäytymistä koskevista valituksista: "Jengi käy puskapissalla ja jättää päreita pitkin polkuja ja leiriytymispaikkoja". Muiden kävijöiden käyttäytymisessä harmittivat myös roskaaminen sekä luvaton, huolimaton tai taitamaton tulenteke. Erästä kävijää oli häirinnyt meluava ja juopotteleva ryhmä Kaksvetisen kodalla. Myös kodan omiminen yksittäisen porukan käyttöön koettiin ikäväksi.

Suuri kävijämäärä aiheutti ajoittain ruuhkia joillakin reiteillä, pysäköintialueilla, taukopaikoilla ja tulenteekopaikoilla, mikä harmitti osaa kävijöistä. Harmitus tiivistyi esimerkiksi näin: "Naapurissa Torronsuolla porukkaa on nykyisin liikaa. Toivottavasti Liesjärveä ei uhkaa sama kohtalo".

Kehittämisehdotuksia – Reittimerkinät ajan tasalle

Kehittämisehdotuksissa toivottiin maasto-opasteiden ja polkuviitoitusten parantamista sekä karttojen ja alueen keskinäistä vastaavuutta. Toivomuksena esitettiin nettikarttojen päivittämistä ajan tasalle sekä tietoja bussiyhteyksistä, joilla pääsee puiston lähellä oleville pysäkeille. Opaste- ja infotauluihin toivottiin Olet tässä -merkintää. Myös Torronsuon kansallispuiston ja Liesjärven kansallispuiston yhdistävää karttaa ehdotettiin.

Netissä kerrottujen tietojen tulisi pitää paikkansa myös käytännössä: "Sain netistä käsityksen, että perinnetilalla olisi myös lemmiä ja hevosia, mutta ei ollut. Tämän esittelyn voisi pitää ajan tasaisena. Eläimet ovat merkittävä syy tulla Korteniemeen". Lisäksi Korteniemeen toivottiin toimintaa myös talvella.

Osa palautteen antajista toi esille, että patikointia helpottaisi, jos puiston pohjoisosassakin olisi vesipisteitä. Nyt puistossa oli kaksi vesipistettä: Korteniemen perinnetilan pihakaivo puiston kaakkoisosassa ja Hyypiön kämpän pihakaivo puiston keskivaiheilla Kynäränharjun pohjoispäässä. Niin ikään toivottiin lisää makkaranpaistopaikkoja ja Ahonnokkaan lisää penkkejä evästelijöitä varten. Pohjantikan ja Punatulkun risteuksen alueelle haluttaisiin evästelypenkki. Toiveissa oli myös lisää laavuja ja yöpymispaikkoja reittien varrelle, esimerkiksi juuri Pohjantikan ja Punatulkun ympyräreittien yhteyteen.

Peukalolammille ja Kaksvetiselle toivottiin kunnollisia laitureita, joilta olisi helppo ottaa vettä. Laiturin päästä vesi ei olisi niin roskaista ja mutaista kuin rannasta koukittuna. Palvelurakenteisiin liittyvänä toimenä ehdotettiin myös lisää valoa käymälöihin Peukalolammilla ja Tittilammilla. Ehdottajien mukaan tämä onnistuisi lisäämällä seinään ikkuna tai asentamalla

käymälöihin valaisimia, jotka toimisivat aurinkokennolla. Myös lisää maastopyöräilyreittejä ehdotettiin. Puiston palvelujen joukkoon toivottiin kahvilaa.

Palautteissa esitettiin myös, ettei aluetta saa kehittää liikaa. "Liikaa ei saa kehittää, että säilyy luonnonrauha. Simppelisti. Huomio luonnon kokemisessa, oppimisessa, ympäristössä."

Muuta – Vaikutuksia terveyteen ja hyvinvointiin ei voi mitata rahassa

Luokkiin 'Ei määritelty' tai 'Muu' sijoitettujen palautteiden aihepiiri oli kirjava, mutta kävijätutkimus oli toistuvana aiheena näissä kategorioissa. Kyselyä pidettiin liian pitkänä ja osaa kysymyksistä vaikeaselkoisina – toivottiin lyhyempää ja tiiviimpää kyselyä. Jotkut kritisoivat myös kysymyksissä esitettyjä arviointiskaaloja (1–5) epäselviksi tai epäloogisiksi.

Yksittäisistä kysymyksistä eniten kommentoitiin paperilomakkeen kysymystä nro 17. Siinä vastaajaa pyydetään arvioimaan rahassa niitä terveys- ja hyvinvointivaikutuksia, joita hän kokee saaneensa puistokäynnillään. Osalle vastaajista tämä oli niin vaikeaa, että he kommentoivat sitä paitsi haastattelijalle myös kyselylomakkeella avoimessa palautteessa esimerkiksi toteamalla, ettei vaikutuksia voi arvioida rahassa.

Vaikka kysymys rajautui nimenomaan terveys- ja hyvinvointivaikutusten taloudelliseen arviointiin, moni vastaaja käsitti kysymyksen koskevan luonnon arvottamista taloudellisesti – ikään kuin hintalapun asettamista kansallispuiston luonnolle, sen tarjoamille elämyksille tai merkityksellisyydelle. Erään vastaajan mielestä puistokäynti on jokamiehen oikeuksien käyttämistä, eikä sitä voi hinnoitella. "On outoa ajatella, että tähän käyttäisi rahaa. Verot."

Kaikkiaan kysymys terveys- ja hyvinvointivaikutusten taloudellisesta arvosta vaikutti herättävän paljon tunteita ja myös epäluuloa. Haastattelussa osa vastaajista pohdiskeli ääneen, mitä kysymyksellä ajetaan takaa – ei kai kansallispuistokäyntejä aiota tehdä maksullisiksi?

Eräs vastaaja kiinnitti huomiota olennaisena pitämänsä kysymyksen puuttumiseen. Hän kirjoitti palautteessa, että kysely oli hämmentävä, koska siinä ei tiedusteltu vastaajien retkeilytaustaa. Hänestä myös kysymys, jossa kysyttiin aiempien käyntien määrää viimeksi kuluneen vuoden aikana, oli epäselvä.

Tiedusteluiksi määritellyissä palautteissa kysyttiin, milloin Porkkalasta saadaan kansallispuisto. Lisäksi tiedusteltiin, saisiko alueen karttaan lisätyksi Soukonkorven lenkin, kun sitä kävijän käyttämässä uudessa kartassa ei enää ollut. Kävijä ei ilmeisesti tiennyt, että kohde on poistettu puiston reitistöstä.

4 Tulosten vertailu aiempaan tutkimukseen

Tässä luvussa vertaillaan Liesjärven kävijätutkimuksen tuoreita tuloksia vuonna 2010 tehdyn tutkimuksen (Tikkanen 2011) tuloksiin. Tutkimusaineistot kerättiin valtaosin samaan aikaan vuodesta: 2010 aineisto kerättiin 23.5.–30.9. Vuonna 2021 aloitettiin samaan aikaan, mutta jatkettiin 11.11. asti. Suurin muutos tutkimusten välillä on puiston kävijämäärän lähes kaksinkertaistuminen 31 000:sta noin 60 100 kävijään. Muuten tulokset ovat pääpiirteissään samankaltaiset kummassakin tutkimuksessa.

Kävijämäärän kasvu ei juuri näy tutkimukseen osallistujien kokemuksissa, jos tarkastellaan kävijöitä häirinneitä tekijöitä. 'Liiallinen kävijämäärä' oli yksi vaihtoehto häiriötekijöitä kartoittaessa kysymyksessä, eikä sen kohdalle kovinkaan moni merkinnyt rastia. Sen sijaan vapaa-muotoisessa palautteessa kävijämäärän häiritsevyys tuli melko selvästi esille. Vastaajat kokivat kävijäpaljouden ruuhkautumisena pysäköintialueilla, tulentekopaikoilla, telttailualueilla ja joillakin reitillä.

Vapaamuotoisen palautteen perusteella yksi puistovierailua häiritsevä tekijä on säilynyt läpi vuosien, nimittäin puiston ulkopuolisen liikenteen melu. Melua koettiin tulevan erityisesti valtatie 2:lta. Liikennemelu on häirinnyt osaa kävijöistä sekä 2010 että 2021. Tulevaisuudessa autokannan sähköistyminen saattaa vähentää puistoon kantautuvaa melua.

Häiritseviä tekijöitä koskevan kysymyksen valmiista vaihtoehtoista kävijät kokivat vähiten häiritseviksi muiden retkeilijöiden käyttäytymisen, maaston roskaisuuden ja maaston kuluneisuuden. Tämä tulos on sama sekä 2010 että 2021.

Kävijöiden sukupuolirakenne on muuttunut tutkimusten välillä jonkin verran. Kävijäkunnan naisistuminen näyttää jatkuneen. Vuonna 2010 kävijöistä oli naisia 53 % ja miehiä 47 %. Tuolloin kyselylomakkeessa ei ollut sukupuolelle luokkaa 'muu'. Vuonna 2021 kävijöistä 60 % oli naisia ja miesten osuus oli 40 %. Kategorian 'muu' valitsi yksi vastaaja.

Kävijöiden ikärakenne on laajentunut. Kumpanakin tutkimusvuonna suurimpiin kävijäryhmiin kuuluivat 25–34-vuotiaat ja 55–64-vuotiaat, mutta 2021 näiden rinnalle nousivat myös 35–44-vuotiaat sekä vähintään 65-vuotiaat kävijät. Ikärakenne on laajentunut varttuneempaan suuntaan; 25-vuotiaita nuoremmat henkilöt eivät tämän ja edellisen tutkimuksen perusteella ole löytäneet kansallispuistoihin niin sankoin joukoin, että se muuttaisi tutkimustuloksia.

Ensikertalaisten kävijöiden määrä on kasvanut tutkimusten välillä. Vuonna 2010 vastaajista puistossa vieraili ensimmäistä kertaa 42 % naisista ja 29 % miehistä. Vuonna 2021 ensikertalaisten määrä oli kasvanut 65 prosenttiin sekä naisissa että miehissä, eli ensikertalaisten naisten osuus kasvoi 13 ja miesten peräti 36 prosenttiyksikköä.

Myös 2021 puistoon tultiin 2–5 hengen seurueissa, jotka yhä muodostuivat enimmäkseen perheenjäsenistä tai ystävistä. Seurueista 18 %:ssa oli mukana alle 15-vuotiaita, ja tilanne oli suunnilleen sama myös vuonna 2010 (17 %). Yksin liikkuvien kävijöiden määrä on pudonnut 14 prosentista (2010) 10 prosenttiin (2021). Liikuntaesteisten henkilöiden määrä seurueissa oli

jokseenkin sama: aiemmassa tutkimuksessa yksi, nyt kaksi. Tilanne saattaa muuttua seuraavaan tutkimukseen mennessä, sillä kesällä 2021 kansallispuistossa otettiin käyttöön uusi vaativa esteetön ympyräreitti, neljän kilometrin pituinen Peukaloisen polku.

Edelleenkin lähes kaikki kävijät olivat Suomesta (98 %), ja heistä suurin osa saapui Helsingistä (22 %), Espoosta (8 %) ja Vantaalta (8 %); Helsinki ja Espoo olivat muualta saapuneiden kävijöiden kotipaikkojen kärjessä myös 2010. Ulkomailta tuli 2 % kävijöistä, ja kuten 2010, myös nyt he tulivat pääosin Euroopasta.

Lähialueilta tulevien kävijöiden osuus suorastaan romahti. Vuonna 2010 heitä oli kävijöistä lähes kolmannes eli 27 %, mutta 2021 vain 8 %. Osittain asia selittyy sillä, että kansallispuiston käyntimäärä on lähes kaksinkertaistunut ja kasvu on syntynyt erityisesti kotimaisten matkailijoiden määrän kasvulla. Tämä ei kuitenkaan selitä muutosta kokonaan, sillä myös määrällisesti paikallisia kävijöitä oli nyt vähemmän kuin vuonna 2010. Vuoden 2021 aineistoa kerättyä ehtiin jo toista vuotta koronapandemiaa, mutta matkustaminen oli jo jonkin verran vapautunut rajoitteista, samoin tapahtumat sekä harrastus-, ryhmäliikunta- ja muut osallistumisen mahdollisuudet. Mahdollisesti paikalliset ovat vältelleet ruuhkia ja etsineet puiston rauhallisempia kolkkia, jolloin he eivät välttämättä tulleet edustetuiksi kävijätutkimuksen otoksessa.

Liesjärven kansallispuiston tärkeydessä matkan kohteena ei ole tapahtunut muutoksia. Puisto oli 2021 edelleenkin yli 70 %:lle kävijöistä matkan ainoa tai tärkein kohde, yksi muiden kohteiden joukossa noin 20 %:lle ja satunnainen kohde lopuille kävijöille.

Puiston suosituimpien kohteiden kärki on hieman muuttunut. Kyselylomakkeissa annetut kohdelistat eivät olleet tutkimuksissa identtiset, koska osa kohteista on jäänyt pois käytöstä ja uusia on tullut tilalle. Listat ovat kuitenkin riittävän yhteneväiset, jotta tuloksia voidaan verrata.

Vuoden 2010 ykköskohde Korteniemen perinnetila (tuolloin kohteena 56 %:lla kävijöistä, nyt 43 %:lla) putosi 2021 kakkoseksi. Ykköseksi nousi aikaisemman tutkimuksen kakkonen eli Kyyränharju (aiemmin 51 %, nyt 50 %). Kaksvetinen, Peukalolammi ja Hyypiönkallio nykyisen Hyypiön kierroksen varrella säilyivät suosittuina kohteina. Vuoden 2010 epäsuosituin kohde Pohjantikan kierros (käyntikohde 2 %:lle kävijöistä) oli vuonna 2021 jo neljänneksi suosituin eli vastaajista 17 %:n käyntikohteena.

Kävijöiden toiminnan ja puistokäyntien motiivien osalta uuden ja edellisen tutkimuksen tulosten vertailu on melko yllätyksetön. Tärkeimmiksi syiksi Liesjärven kansallispuistossa käymiseen vastaajat arvioivat kummassakin tutkimuksessa luonnon kokemisen, maisemat, rentoutumisen sekä pääsyn pois melusta ja saasteista. Yhdessäolo oman seurueen kanssa oli myös tärkeää. Tutustuminen uusiin ihmisiin tai jännityksen kokeminen eivät juuri motivoineet puistokäynteihin kummankaan tutkimuksen osallistujia.

Vuonna 2010 noin kolmasosalla kävijöistä oli käyntinsä aikana 1–3 ja niin ikään kolmanneksella 4–6 aktiviteettia. Vuonna 2021 aktiviteetteja oli tavallisimmin 4–6 (43 %:lla vastaajista). 2010 tärkein aktiviteetti oli luonnon tarkkailu, vuonna 2021 luonnosta nauttiminen. Muita tärkeitä aktiviteetteja olivat kummassakin tutkimuksessa kävely, maiseman katselu, retkeily ja eväretkeily. Sienestys ja kulttuuriperintöön tutustuminen pitivät nekin pintansa.

Päiväkävijöiden ja yöpyjien määrissä on tapahtunut muutoksia. Kävijät olivat molemmissa tutkimuksissa enimmäkseen päiväkävijöitä, mutta tutkimusten välillä päiväkävijöiden määrä putosi 10 prosenttiyksiköllä 71 %:sta (2010) 61 %:iin (2021). Vastaavasti yöpyjien määrä nousi 10 prosenttiyksiköllä 29 %:sta (2010) ja 39 %:iin (2021). Päiväkävijät viipyivät puistossa keskimäärin 3 tuntia ja yöpyjät yhden vuorokauden, ja tavallisin yöpymistapa oli telta tai muu oma majoite. Nämä lukemat ja yöpymistapa ovat käytännössä samat 2010 ja 2021.

Rahaa käytettiin nyt selvästi enemmän kuin vuonna 2010. Kaikkien kävijöiden käyttämä rahamäärä kansallispuistossa ja sen lähialueella oli vuonna 2010 keskimäärin 12 euroa; vuonna 2021 se oli 31 euroa. Kohteet, joihin rahaa eniten käytettiin, ovat kummassakin tutkimuksessa samat: ruoka- ja vähittäiskauppa, majoittuminen, huoltamo-ostokset ja kahvila- ja ravintolakulut. Vuonna 2010 päiväkävijät arvioivat käyttäneensä 6 euroa ja yöpyjät 22 euroa, vuonna 2021 nämä lukemat olivat 12 ja 52 euroa.

Rahankäytön ja käyntimäärän kasvu näkyvät paikallistaloudellisissa vaikutuksissa. Paikallistaloudellisten vaikutusten vertailussa ei ole huomioitu rahan arvon muutoksia. Paikallistaloudelliset kokonaisvaikutukset olivat vuonna 2010 noin 315 000 euroa ja työllisyysvaikutukset 4 henkilötyövuotta. Vuonna 2021 paikallistaloudelliset kokonaisvaikutukset olivat noin 1,7 miljoonaa euroa ja työllisyysvaikutukset 14 henkilötyövuotta. Ulkomaalaisia matkailijoita oli niin vähän, ettei heidän rahankäytöstään voida tehdä luotettavaa arviota.

Kävijätyytyväisyys on parantunut hieman. Valtakunnallisesti vertailukelpoinen kävijätyytyväisyysindeksi oli 4,17 vuonna 2010 ja 4,25 vuonna 2021. Indeksiin sisältyvät mielipiteet palveluista ja ympäristön laadusta, ennakko-odotusten toteutuminen ja käyntiä häirinneet tekijät. Kansallispuistokäynti täytti odotukset kummassakin tutkimuksessa yhtä hyvin. Osa-alueista tyytyväisyys palveluihin ja ympäristön laatuun on parantunut. Vaikka häiriöiden kokemisessa on kasvua, se ei ollut kovin merkittävää.

Vapaamuotoisissa palautteissa kehittämissuhteet sekä valitusten ja kehujen aiheet ovat pysyneet vuosikymmenen ajan samoina. Kävijät halusivat parempia opasteita ja reittiviitoituksia sekä lisää telttailu- ja tulentekopaikkoja, uusimmassa tutkimuksessa myös laajempia pysäköintialueita. Kehut kohdistuvat kummassakin tutkimuksessa itse luontoon ja sen tarjoamiin elämyksiin, Korteniemen perinnetilan vaalimiseen sekä siihen, että Metsähallitus pitää huolta kansallispuiston luonnosta ja palveluista. Merkittävää on kuitenkin se, että vaikka käyntimäärä on lähes kaksinkertaistunut, palveluiden laatuun ja määrään oltiin jopa aiempaa tyytyväisempiä.

Ehkä kävijöiden tyytyväisyyden, odotusten ja käyntiä häiritsevien tekijöiden muodostama kokonaisuus voi kommentoida toteamalla, että kävijöiden "toleranssi" vaihtelee paljon. Seikat, jotka häiritsevät yksinä, jäävät toisilta jopa huomaamatta. Yksi kestävä vaikkapa luonnonilmiöitä seurauksineen tyynen toteavasti, toiselta ne pilaavat koko käynnin.

Myös odotukset vaihtelevat paljon, ja niihin voi vaikuttaa esimerkiksi käyntien toistuvuus. Lähialueen asukas saattaa pistäytyä puistossa tuon tuosta ilman odotuksia ja suunnitelmia, rutiniinomaisesti. Pitkämatalaiselle käynti voi olla ainutkertainen. Silloin odotuksetkin voivat olla vahvoja ja niiden toteutumisesta tai toteutumatta jäämisestä tulee helposti koko käyntiä leimaava kokemus, joka viipyy mielessä kauan.

Tutkimuksen perusteella Liesjärven kansallispuisto palvelee kävijöitään hyvälaatuisesti ja kävijät ovat puistoon kokonaisuutena tyytyväisiä. Luonnon kokemisella ja luonnosta nauttimisella on kävijöille suuri merkitys. Kaikessa kehittämistoiminnassa on kuitenkin ensisijaisen tärkeää turvata kansallispuiston luonnonarvojen säilyminen. Tämän tiedostaminen näkyi myös joidenkin kävijöiden kehittämissuosituksissa. Esimerkiksi eräs kävijä kirjoitti kehittämissuosituksensa perään: "Jos siitä ei ole luonnolle haittaa".

Lähteet

- Metsähallitus 2009: Liesjärven kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 52. 84 s.
- Metsähallitus 2021: Liesjärven kansallispuisto. – Luontoon.fi-verkkopalvelu. <luontoon.fi/liesjarvi>, viitattu 10.12.2021.
- Reunanen, M. 2001: Helvetinjärven ja Liesjärven kansallispuistojen kävijätyytyväisyys kesäkaudella 2000. – Pirkanmaan liitto. 43 s. + liitteet.
- Tikkanen, R. 2011: Liesjärven kansallispuiston kävijätutkimus 2010. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 155. 51 s.
- Vatanen, E. & Kajala, L. 2020: Kansallispuistojen, retkeilyalueiden ja muiden luontomatkailullisesti arvokkaiden suojelualueiden paikallistaloudellisten vaikutusten arviointimenetelmän kertoimien päivitys 2019. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 232. 31 s.

Liitteet

Liite 1 Vastanneiden asuinkunnat

Asuinkunta	Kpl	%
Helsinki	105	22
Espoo	38	8
Vantaa	37	8
Turku	30	6
Tampere	25	5
Hämeenlinna	14	3
Forssa	13	3
Järvenpää	13	3
Salo	13	3
Lohja	13	3
Nurmijärvi	10	2
Ei määritely	10	2
Vihti	9	2
Loimaa	7	1
Jokioinen	7	1
Karkkila	6	1
Kerava	6	1
Hyvinkää	6	1
Tammela	6	1
Somero	6	1
Riihimäki	6	1
Lempäälä	5	1
Lieto	4	1
Nokia	4	1
Raasepori	4	1
Tuusula	4	1
Kirkkonummi	4	1
Jyväskylä	4	1
Lahti	3	1
Huittinen	3	1
Seinäjoki	3	1
Mäntsälä	3	1
Oulu	3	1
Ypäjä	3	1
Ylivieska	2	0
Ylöjärvi	2	0

Asuinkunta	Kpl	%
Porvoo	2	0
Raisio	2	0
Rauma	2	0
Mynämäki	2	0
Sauvo	2	0
Aura	2	0
Laihia	2	0
Lappeenranta	2	0
Kouvola	2	0
Inari	2	0
Janakkala	2	0
Joensuu	2	0
Kauhava	2	0
Kauniainen	2	0
Kaarina	2	0
Kurikka	1	0
Kokkola	1	0
Koski TI	1	0
Akaa	1	0
Eurajoki	1	0
Hamina	1	0
Hanko	1	0
Hattula	1	0
Hausjärvi	1	0
Humppila	1	0
Hämeenkyrö	1	0
Iisalmi	1	0
Sipoo	1	0
Rusko	1	0
Ulvila	1	0
Virolahti	1	0
Sastamala	1	0
Mikkeli	1	0
Loppi	1	0
Oripää	1	0
Paimio	1	0
Pornainen	1	0
Pukkila	1	0
Pälkäne	1	0
Yhteensä	485	100

Liite 2 Muut matkan kohteet

Käyntikohde	Kpl
Aulanko	1
Eerikkilän urheiluopisto	1
Ei vielä tiedossa	1
Helvetinjärven kansallispuisto	1
Helvetinjärven kansallispuisto, Forssan luontomuseo	1
Hyvinkää	2
Hämeen Ilvesreitti	1
Hämeenlinna	2
Hämeenlinna, littala	1
Karkkila	1
Karkkilan masuuni ym.	1
Karkkilan Myllykoski	1
Keppanakellari	4
Kesämökki	1
Kojjärven luontotorni	1
Kyläily	1
Liesjärvi, Teijo, Kemiönsaari, Hanko	1
Marskin maja, Loppi	1
Melkutin	1
Melkutin, Torronsuo, Saaren kansanpuisto	1
Museot	1
Mökillä olo	1
Mökki Liesjärven rannalla	1
Plus Keppanakellari lounas	1
Puurijärvi–Isosuo	1
Ruissalon puutarha, Visavuori	1
Ruostejärvi	2
Ruostejärvi, Eerikkilän urheiluop.	1
Saaren ja Torron kp.	1
Saaren kansanpuisto	10
Saaren kansanpuisto, Mustialan kievari	1
Saaren kansanpuisto, Teijon kansallispuisto	1
Seitseminen	2
Suunnitelmat auki	1
Teijon kansallispuisto	2
Teijon kansallispuisto + muutama muu kohde (6 vrk matka)	1
Torro	2
Torro, Saaren kp	1

Käyntikohde	Kpl
Torransuo	37
Torransuo ja ehkä muita luontokohteita	1
Torransuo ja Nuksio	2
Torransuo, Eerikkilä	1
Torransuo, Eerikkilä, Saaren kansanpuisto	1
Torransuo, Melkuttimet	2
Torransuo, Saaren kansanpuisto	2
Torransuon kansallispuisto ja pääkaupunkiseudun liikkeet	1
Turku, West coast, Helsinki	1
Tuulispään eläinsuojelukeskus	1
Valkmusa	2
Yhteensä	109

Liite 3 Käyntiä häirinneet muut tekijät

Häiriö muu	Kpl
Avohakkuu tien varrella.	1
Epäselvyys esteettömyydestä Korteniemen alueella	1
Epäselvä opastus yhdessä kohtaa, jonka vuoksi käännyimme takaisin.	1
Huono "laiturin"/vedenottoaikan rakenne Kaksvetisen kodan rannassa.	1
Huonot opasteet.	1
Huussit täynnä	1
Hyttysset	1
Hyypiön kaivosta ei saanut vettä.	1
Iso musta kyy riihen polulla	1
Isoja kaatuneita puita reitin päällä! Vaikea ylittää, alittaa tai kiertää!!!	1
Järvestä ei saa vettä kunnolla	1
Käymälä	1
Käymälöiden kunto	1
Liikenteen melu	1
Liikenteen melu	1
Liikenteen melu (2-tie)	1
Osa maastopyöräilijöistä ei osaa käyttäytyä oikein!	1
Paikoin vaikeakulkuista kaatuneiden puiden takia	1
P-alue (Savilahti) oli täysi	1
Parkkipaikka liian pieni	1
Peukalolammin 1 tulipaikka oli vähän ruuhkainen. 2 olisi ollut parempi.	1
Pohjoispuolen vesipisteiden puuttuminen.	1
Pysäköintialueella ei ollut vessaa.	1
Roskiksia ei edes P-paikoilla.	1
Sade	1
Tie no II erityisesti iltaisin.	1
Tulisijojen vähäisyys, opasteiden/reittikartan puuttuminen	1
Tuulisella säällä ei kannata mennä Pohjantikan kierrokselle - puita voi kaatua.	1
Täydet huussit	1
Ulkovessat täynnä	1
Wc-paikkojen vähyys	1
Veden saanti, kaivojen tms. puute	1
Vesipisteiden/kaivojen puuttuminen pohjoispuolelta	1
Vessapaperi[n puute]	1
Vuokratuvan pihalta kuljettiin kerran	1
Yhteensä	35

Liite 4 Vapaamuotoinen palaute

Luokka	Laatu	Vapaamuotoinen palaute
Ei määritelty	kehittämisehdotus	Lomake voisi olla selkeämpi ja tiiviimpi.
Ei määritelty	kehittämisehdotus	Ensi vuodeksi toive, että aikataulu voisi olla löysempi tai kävelymatka lyhyempi kuin 4 km jos mahdollista.
Ei määritelty	valitus	Lomakkeen arviointiskaala on välillä sekava ja osa kysymyksistä vaikeasti tulkittavissa.
Ei määritelty	valitus	Kysymys 17: huono kysymys, jokamiehenoikeus, luonto kuuluu kaikille.
Ei määritelty	kehu	Paikka on erinomainen. Suosittelen. Olemme käyneet ainakin 30 vuoden aikana ainakin 1–2 kertaa (vuodessa).
Ei määritelty	kehu	IHANATA!!
Ei määritelty	kehu	Kiva paikka =)
Ei määritelty	kehu	Meillä oli hyvä reissu, kiitos!
Ei määritelty	kehu	I came all the way from Saudi Arabia just to visit the national park. I would come again. Thank you very much.
Ei määritelty	kehu	Tultuani Ivalosta katsomaan tyären elämää halusin nähdä alueen – aivan mahtava, vaikka meidän tunturit on toista laatua.
Ei määritelty	kehu	Upea paikka, Kiitos!
Ei määritelty	kehu	Mut muuten oli kivaa :)
Ei määritelty	ei määritelty	Kys. no 17: Ei voi mitata rahassa, tämä on arvokkaan upea.
Ei määritelty	ei määritelty	Paljon jäi vastaamatta, koska retki vasta alussa.
Ei määritelty	ei määritelty	(huomauttaa kysymyksessä 17: "Ei voi mitata rahassa")
Ei määritelty	ei määritelty	Kirjoittanut kysymykseen no 17: "Ei sitä voi rahassa mitata!"
Ei määritelty	ei määritelty	Kirjoittanut avovastauskohtaan: "Nähdään taas pian! (sydän)"
Ei määritelty	ei määritelty	Kysymys no 14: kertoi käyvänsä puistossa 5–7 krt/vk, laskettu alimman arvon mukaan.
Ei määritelty	ei määritelty	(piirroskuva auringosta)
Ei määritelty	ei määritelty	Kysymykseen no 17 on vastattu 10 miljoonaa (10 000 000).
Ei määritelty	ei määritelty	Mukavaa kesää Teille!
Ei määritelty	ei määritelty	Kys. no 17: Vähän vaikea arvioida ja vastata, koska kyseessä työmatka, jolloin luonnossa oleiluun liittyy tiettyjä työsidonnaisia vastuuta, joita ei ole, kun vapaa-ajalla vierailee kansallispuistoissa.
Ei määritelty	ei määritelty	Kysymykseen 17: Ei voi määritellä.
Ei määritelty	ei määritelty	Kysymykseen 17: ei voi verrata
Ei määritelty	ei määritelty	Rock 'n roll!
Ei määritelty	ei määritelty	Kysymys 17: On outoa ajatella, että tähän käyttäisi rahaa. Verot (sydänkuvio).
Ei määritelty	ei määritelty	Tapasin Savilahdessa mukavan Metsähallituksen työntekijän, joka kävi silloin laittamassa palautelappuja taukopaikoille. Juteltiin siinä kaikenlaista retkeilystä ja kulkuyhteyksistä, ja hän pyysi täyttämään kyselyn. Otin kuvan QR-koodista ja ajattelin täyttää kotimatalla bussissa, mut unohdin sen sit samantien... No, kävihän tämä näinkin!
Ei määritelty	ei määritelty	Kys. no 17: Ei voi mitata rahassa!

Luokka	Laatu	Vapamuotoinen palaute
Ei määritelty	ei määritelty	Löysin Liesjärven Youtube-videoista Fillaripäiväkirja ja Kanootti & tomaatti.
Ei määritelty	ei määritelty	OK
Ei määritelty	ei määritelty	Jee (sydän)
Lvk– Retkeily -Jätehuolto	kehittämisehdotus	Ilmeisesti lisää opastusta pitäisi saada. [liittyy valitukseen puskapissailusta ja roskaamisesta]
Lvk– Retkeily -Jätehuolto	valitus	Jengi käy puskapissalla ja jättää papereita pitkin polkuja ja leirytymispaikkoja.
Lvk– Retkeily -Tuvat ja kämpät	kehittämisehdotus	Patjat tai ainakin suojukset olisi aika vaihtaa.
Lvk– Retkeily -Tuvat ja kämpät	kehittämisehdotus	Hyypiön eräkämpälle voisi hankkia tukevan porrasjakkaran onnettomuuksien ehkäisemiseksi.
Lvk– Retkeily -Tuvat ja kämpät	valitus	Kämpän saunan lattiakaivo oli tukossa.
Lvk– Retkeily -Tuvat ja kämpät	valitus	Kaikkialla luki, että kämpällä on laituri, mutta sellaista ei ollut muutaman kilometrin matkalla. Uimaan toki pääsi ilmankin.
Lvk– Retkeily -Reitit	muu	Hyypiön kierroksella on sopivan haastavia polkuja. Ei kaikkialle tarvitse olla helppokulkuista.
Lvk– Retkeily -Reitit	muu	Me käymme usein näitä reitistöjä Letkun Kävelyklubin kanssa, 30–40 henkeä mukana.
Lvk– Retkeily -Reitit	kehittämisehdotus	Hei nyt metsuri liikkeelle Pohjantikka/Punatulku kierrokselle sahaamaan reitin päälle kaatuneita puista, kiitos.
Lvk– Retkeily -Reitit	kehittämisehdotus	Maastopyöräilyreittejä lisää alueelle, kiitos.
Lvk– Retkeily -Reitit	kehittämisehdotus	Reitteihin siis vielä jatkossa panostusta niin on kivempi retkeillä.
Lvk– Retkeily -Reitit	kehittämisehdotus	Olet tässä -merkit voisi olla opaste/infotauluissa/kartoissa.
Lvk– Retkeily -Reitit	valitus	Nyt ruuhkaa punaisella reitillä.
Lvk– Retkeily -Reitit	valitus	Lehdos–Siltämäki–Peukalolampi–Lehdos oli ikävästi osin samaa reittiä ja Siltalahti–Kaksvetinen tylsää maastoa.
Lvk– Retkeily -Reitit	valitus	Yritin viime vuonna kävellä Sikomäki, Siltalahti -> Eerikkilän urh.opistolle, mutta opasteet lähempänä Eerikkilän urh.opistoa katosivat (tiestöä eri suuntaan ja kyltit kaatuneet, joten en tiennyt minne mennä. Käännyin varoiksi takaisinpäin, määränpää jäi siis saavuttamatta.)
Lvk– Retkeily -Reitit	valitus	Yritin viime vuonna Sikomäki, Siltalahti - Eerikkilän urh.opisto, mutta opasteet katosivat lähempänä Eerikkilän urh.opistoa (tiestöä on eri suuntaan ja kyltit kaatuneet, joten en tiennyt, minne mennä ja käännyin varoiksi takaisinpäin. Määränpää jäi saavuttamatta.)
Lvk– Retkeily -Reitit	valitus	Korteniemen parkkipaikalta ehkä vähän huonot opasteet reiteille.
Lvk– Retkeily -Reitit	valitus	Pohjantikan kierros vaikeakulkuista "ryteikköä" osin.
Lvk– Retkeily -Reitit	valitus	Meinattiin eksyä siinä lautakasojen kohdalla :(
Lvk– Retkeily -Reitit	tiedustelu	Miksi viimevuotisessa kartassa on Soukankorpi lenkki 3,0 km, mutta uusimmassa kartassa sitä ei enää ole? Saisiko sen vielä lisättyä?
Lvk– Retkeily -Reitit	kehu	Hienot maisemat; polku kulki järven reunaa pitkin. =)
Lvk– Retkeily -Reitit	kehu	Pitkospuut hyvä juttu!
Lvk– Retkeily -Reitit	kehu	Polut pääosin hyväkuntoisia.

Luokka	Laatu	Vapaamuotoinen palaute
Lvk- Retkeily -Reitit	kehu	Muuten hyvät reitit.
Lvk- Retkeily -Reitit	kehu	Polut ovat yleisesti ottaen erittäin hyvässä kunnossa.
Lvk- Retkeily -Reitit	kehu	Reitistö on hyvä, parkkipaikkoja on useita ja näitä yhdistelemällä saa tehtyä hienosti erilaisia reittejä.
Lvk- Retkeily -Reitit	kehu	Ja reitit hyvin merkattu.
Lvk- Retkeily -Reitit	kehu	Hyvä esteettömyys.
Lvk- Retkeily -Maasto-opasteet ja viitat	kehittämisehdotus	Reitit oli selkeästi opastettuja. Olisiko kuitenkin merkinnät mahdollista tehdä muilla keinoin kuin puihin nauloilla hakkaamalla?
Lvk- Retkeily -Maasto-opasteet ja viitat	kehittämisehdotus	Lisätä parkkipaikalle isot opastetaulut reitistöstä. Opasteiden parannus.
Lvk- Retkeily -Maasto-opasteet ja viitat	kehittämisehdotus	Infotauluun opastekartta (kartta 1) patikoinnin suunnittelua varten, kiitos. =)
Lvk- Retkeily -Maasto-opasteet ja viitat	valitus	Kehitettäviä asioita: opasteet puutteellisia, meinasimme eksyä.
Lvk- Retkeily -Maasto-opasteet ja viitat	valitus	Opasteet puuttuu eri suunnista tultaessa.
Lvk- Retkeily -Maasto-opasteet ja viitat	valitus	Käymme paljon eri luonnonpuistoissa ja kansallispuistoissa ja monissa on sama ongelma. Opasteet ovat vajaavaiset.
Lvk- Retkeily -Maasto-opasteet ja viitat	valitus	Nytkin [Korteniemen] parkkikselta ei ollut kunnon opastusta mistä reitit alkavat. Perinnepihan portilla oli taulu mutta sieltäkään ei auennut.
Lvk- Retkeily -Maasto-opasteet ja viitat	valitus	Opastus Kaislalamelta oli epäselvä ensikertalaiselle, eli oli opastus vain luontokeskukseen, mutta ei kylttiä, mistä olisi päässyt Savilahteen, eli sitä kaipasimme. Emme sitten uskaltaneet jatkamaan matkaa vaan käännyimme takaisin. [Tutkijan huomautus: ei tiedossa, mitä vastaaja tarkoittaa Kaislalamella.]
Lvk- Retkeily -Maasto-opasteet ja viitat	valitus	Viitoitukset poluille Korteniemessä jäävät hiukan piiloon räystään alle.
Lvk- Retkeily -Maasto-opasteet ja viitat	kehu	Onneksi paikalla oli Metsähallituksen työntekijä neuvomassa. Muuten reiteillä ei eksynyt eli siellä opasteet olivat hyvät.
Lvk- Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Pohjoispuolen reittien varrelle vesipiste! Johonkin taukopaikalle vaikkapa.
Lvk- Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Kahvila olisi kiva lisäpalvelu.
Lvk- Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Ahonnokkaan muutama penkki lisää, kiitos!
Lvk- Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Kyynäränharjun parkkikset usein täpötäysiä/ylikin. Sinne olisi ehkä hyvä saada tiedote Peukalolammin parkkiksesta? Tosin Peukalol. päässä ei niin hienoja rantoja.
Lvk- Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Makkaranpaistopisteitä voisi olla useampia.
Lvk- Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Mahdollisuuksien mukaan useampi telttailupaikka (jos ei rasita luontoa)
Lvk- Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Ja parkkipaikoille kierrätysmahdollisuus jätteille?
Lvk- Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Parkkeeraus maksulliseksi -> katetaan hoitokuluja.

Luokka	Laatu	Vapaamuotoinen palaute
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Reppu-/rinkkakoukkuja wc-tiloihin.
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Rengasreittien yhteyteen (Pohjantikka, Punatulkku) olisi hyvä rakentaa laavu.
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Kaksvetisellä ei saa järvestä vettä kunnolla. Voisi olla pieni laitur.
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Vesipisteitä voisi olla useammin.
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Jätepisteet olisi mukava lisä.
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Peukalolammen laavulle voisi rakentaa pienen laiturin veden ottoa helpottamaan.
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Eväspöydän voisi lisätä Ilvesreitti/Pohjantikan/Punatulkkun risteyksen alueelle.
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Sinne [huussiin] voisi ajatella valoa enemmän. Tittilammen keittokatoksen huussi.
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Voisi olla muutama leiriytymispaikka enemmän Liesjärven ympäristössä.
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	valitus	Porukat syövät kaatuneiden puiden päällä [em. risteyksessä].
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	valitus	Huussi oli vähän pimeä.
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	valitus	Bussien pysäköintipaikat riittävät juuri 1 iso ja yksi pieni bussi.
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	valitus	Kyynäränharjun parkkipaikka on liian pieni. Koko kesän tien molemmin puolin autoja, kaikki ei mahdu pys.paikalle.
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	valitus	Vessapaperi!!! [Tutkijan selvitys: wc-paperin puuttuminen käymälöistä]
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	valitus	Aikaisemmilla käynneillä olen kokenut myös lieveilmiöitä. esim. Kaksvetisen kodan vieressä yksin teltailllessani kodassa yöpyi ryppyporukka, metelöivät, joivat ja selvittelivät välejäänkin koko yön. Oli paljon muitakin telttailijoita.
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	valitus	Joskus Kaksvetisen kodassa oli kolme nuorta miestä, jotka eivät suvainneet muita yöpyjiä, vaikka silloin olisi penkkejä riittänyt.
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	valitus	Heikentäviä tekijöitä myös: ei ole hyviä uima-alueita ja Peukalolammen laavun ympäristö ollut pitkään "huono" sora ym.
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	valitus	Paikka (Kaksvetinen) olisi mukava, mutta nämä lievekokemukset heikentävät intoa vierailta useammin, vaikka hyviäkin kokemuksia on.
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	valitus	(Ahonnokka) hieno taukopaikka, jossa olisi mukava ollut istuskella, jos olisi ollut tilaa.
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	valitus	Pohjoispuolella ei ollut vesipistettä. Esim. Kaksvetisen kohdalla olisi kaivannut.
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	valitus	Lokakuussa perinnetila oli kiinni, vaikka kävijöitä oli = parkkipaikat täynnä.
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehu	Ihanan rauhallinen paikka yöpyä (Peukalolampi) :)
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehu	Hyvä parkkialue.

Luokka	Laatu	Vapaamuotoinen palaute
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehu	Kiitos Metsähallitukselle hyvin järjestetyistä tilaisuuksista.
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehu	Mukava reissu, leiri- ja tulipaikat oli hyvin toimivia.
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehu	Kiitos taukopaikkojen kunnossapidosta ja etenkin uudesta parkkipaikasta.
Lvk– Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	muu	Kulkeminen luonnossa on hirveän tärkeää.
Lvk– Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	muu	KIITOS VINKISTÄ! LAUKKANAHIKAS. Mycetinis scorodonijs. [Asiakas palaa tässä kommentissa tutkimuksen tekijän kanssa käytyyn sienikeskusteluun.]
Lvk– Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	valitus	Metsäpalovaroitusta ei noudateta.
Lvk– Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	valitus	Ei liity tähän käyntiin, vaan yleinen huomioni retkeilykansan tultaidoista. Ilmeisesti ohje "puita voi laittaa hajalleen niin sammuttavat" on toteutettu niin, että nuotiokehän ulkopuolella on kekälehdalkoja.
Lvk– Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	valitus	Palonokan lähistön metsämaasto on hyvin vaikeakulkuista esim. sienestysten suhteen.
Lvk– Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	valitus	Geokätköily alueella vaatii premium-jäsenyyden (maksullinen)
Lvk– Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Liesjärvi vaikuttaa oikein sopivalta paikalta aloittaa retkeily pienten lasten kanssa.
Lvk– Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Vesi oli kivaa, Eino 3 v.
Lvk– Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Kiitos metsiemme kunnossapidosta :)
Lvk– Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Olemme toisinaan vuokranneet kanoottin ja sekin toimii kaikin puolin hyvin.
Lvk– Aspa -Luontoon.fi	kehittämisehdotus	Sain netistä käsityksen, että perinnetilalla on myös lehmiä ja hevosia, muttei ollut. Tämän esittelyn voisi pitää ajantasaisena. Eläimet ovat merkittävä syy tulla Korteniemeen.
Lvk– Aspa -Luontoon.fi	valitus	Nettisivulta löytyi maininta esteettömyydestä ja kuvassa oli rattaatkin. Epäselväksi jäi kotoa lähtiessä mikä reitti on esteettön. Valitsimme Punatulkun, mutta todettiin, että esteettömiä kulkualueita olikin vain tiet ja perinnetilan alue.
Lvk– Aspa -Muu opastusaineisto	kehittämisehdotus	Kartat, jotka yhdistävät Torronsuon kp:n ja Liesjärven kp:n voisi koota samaan paikkaan. Nyt on vähän intoa, miten pidentää reittiä täällä.
Lvk– Aspa -Muu opastusaineisto	kehittämisehdotus	Nettikarttojen päivittäminen
Lvk–Viestintä ja markkinointi	kehittämisehdotus	Julkisen liikenteen yhteyksistä tänne olisi kiva kuulla (some?)
Ls–Kulttuuriperinnön vaaliminen	kehittämisehdotus	Olisi hienoa, jos talossa (Korteniemen perinnetila) olisi toimintaa ympäri vuoden.
Ls–Kulttuuriperinnön vaaliminen	kehu	Hyvin kunnossa pidetty perinnetila.
Ls–Kulttuuriperinnön vaaliminen	kehu	Korteniemen tila on ihana!!
Ls–Kulttuuriperinnön vaaliminen	kehu	Ihanat tiput, söpöt tiput, mukavat eläimet, kiltit ja hyvin hoidetut eläimet, mukava henkilökunta.

Luokka	Laatu	Vapaamuotoinen palaute
Ls-Kulttuuriperinnön vaaliminen	kehu	Perinnetilalla miellyttävät emännät.
Ls-Kulttuuriperinnön vaaliminen	kehu	Aivan ihana paikka, geenipankkitoiminta ja kulttuurin ylläpito.
Ls-Kulttuuriperinnön vaaliminen	kehu	Perinnetilalla meitä opasti ystävällinen ja asiantunteva nainen.
Ls-Kulttuuriperinnön vaaliminen	kehu	Korteniemen perinnetilalla oli ihana päästä näkemään lampaista ja kanoja lähietäisyydeltä.
Ls-Kulttuuriperinnön vaaliminen	kehu	Kiitos tällaisen tilan ylläpitämisestä (Korteniemi). Aidosti aito tila. Jos häviää, niin häviää kokonaan.
Ls-Kulttuuriperinnön vaaliminen	kehu	Korteniemi hieno! Kiva että pääsi myös pyörätuolilla. KIITOS!
Ls-Tutkimusyhteistyö	valitus	Liian pitkä kysely!
Muu	muu	Tärkeä paikka, pitäkää hyvää huolta!
Muu	muu	(hymyilevä hymiö)
Muu	muu	Ainut huomautus, kun vanhan riihen luona oli iso musta kyy. Kerroin muille lapsi- ja koiraperheille siitä. Varsinkin keväisin hyvin myrkyllisiä.
Muu	muu	Kiitti pinssistä :)
Muu	muu	Toivottavasti kävijät osaavat kunnioittaa tätä hienoa ympäristöä, eivätkä roskaa tms.
Muu	muu	Kysymykseen 17: Minun on vaikea arvioida rahassa. Kyseessä oli työmatka ja asiakkaita mukana, joten roolini ei ollut rentoutuja vaan ohjaaja.
Muu	muu	Kys. no 17: ei voi rahassa mitata.
Muu	muu	Kysely oli hämmentävä ja jäi mietityttämään, millaista dataa ja tietoa se antaa kävijöistä, kun esimerkiksi retkeilytaustaa ei tiedustella. Kysymys "oliko tämä ensimmäinen käyntisi puistossa" ei ollut vastausvaihtoehtoa itselleni, kun olen käynyt puistossa yli vuosi aiemmin. Muutama muukin kysymys oli epäselvä.
Muu	kehittämisehdotus	Liikaa ei saa kehittää, että pysyy tietty luonnonrauha. Simppelisti. Huomio luonnon kokemisessa, oppimisessa, ympäristössä.
Muu	valitus	Lomakkeen numerointivaihtoehdot kulkee väärään suuntaan.
Muu	valitus	Ja ainakin Savilahdella todella paljon hiiriä! Heti, kun hämähä tuli, hiiriä juoksenteli joka puolella.
Muu	valitus	Kysymys 17: Mielestäni luontoelämystä ei voi mitata rahassa. En osaa sanoa, paljonko olisin valmis maksamaan 3 km kävelyä kansallispuistossa. Tai mitä elämys vastaa rahassa. Kysymys on mielestäni huono. =(
Muu	tiedustelu	Kiitokset! Koska saamme Porkkalan kansallispuistoksi?
Muu	kehu	Kiitos, teette tärkeää työtä!
Muu	kehu	Kiitokset! Hienoa, että on kohteita, joihin pääsee myös julkisilla kulkuyhteyksillä.
Muu	kehu	Muuten hieno ja hyvä paikka.
Muu	kehu	Muuten loistava ja innostava retkeilykokemus. :)
Muu	kehu	Hieno ja siisti paikka, rauhallinen alue.
Muu	kehu	Hyvin hoidettu alue.
Muu	kehu	Mukava, kun pääsee uimaan.
Muu	kehu	Huippukokemus!

Luokka	Laatu	Vapaamuotoinen palaute
Muu	kehu	Kansallispuistot ovat mahtavaa palvelua. Kiitos!!
Muu	kehu	KIITOS! Hyvin pidetty paikka [hymyhymiö]
Muu	kehu	Olen käynyt noin 20:ssä kansallispuistossa ja Liesjärvi erottuu edukseen joukosta.
Muu	kehu	Hieno kansallispuisto.
Muu	kehu	Mutta ehdottomasti houkutteleva paikka vapaa-aikaa ajatellen! (Hymyhymiö)
Muu	kehu	Kiitokset myös Hyvät muuvit -porukalle koko päivästä!
Muu	kehu	Kiitän meidän Suomen mahtavista kansallispuistoista ja että niitä hoidetaan.
Muu	kehu	Kiitokset mukaville ja innokkaille opiskelijoille, jotka Suomen Liikunnan päivänä pitivät rasteja polun varrella.
Muu	kehu	Hieno kohde - pienelläkin piipahduksella näki kauniita maisemia ja historian havinaa.
Muu	kehu	Mahtava paikka, kiitos :)
Muu	kehu	Mahtava lähipaikka (sydän)!
Muu	ei määritelty	Naapurissa Torrnsuolla porukkaa on nykyisin liikaa. Toivottavasti Liesjärveä ei uhkaa sama kohtalo.

Uusimmat Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisut

Sarja A

- No 239 Toivola, M. 2022: Luonnonhoidollinen vieraspetopyynti saaristossa – Sotka-hankkeen tuloksia. 58 s.
- No 240 Toivola, M. 2022: Naturvårdsmässig jakt av främmande rovdjur i skärgården – Sotka-projektets resultat. 58 s.
- No 241 Metsähallitus 2022: Hyvät käytännöt maakotkalle aiheutuvien vaikutusten arviointiin – esimerkkiraportti Nimettömänkankaan tuulivoimahankkeesta. 59 s.
- No 242 Ridanpää, R. & Tervo-Kankare, K. 2022: Matkailuyritysten hiiliopas – Land of National Parks. 66 s.

Sarja B

- No 259 Nivasalo, P. 2021: Inarin retkeilyalueen kävijätutkimus 2018–2019. 71 s.
- No 260 Toivonen, I. 2021: Lauhanvuori–Hämeen kangas UNESCO Global Geoparkin kävijätutkimukset 2020. 89 s.
- No 261 Jylänki, T. 2021: Syötteen kävijätutkimus 2020. 79 s.
- No 262 Mäkyinen, A. 2021: Besökarundersökning på världsarvet Kvarkens skärgård 2017. 68 s.
- No 263 Martikainen, M. 2021: Hiidenportin kansallispuiston kävijätutkimus 2021. 69 s.
- No 264 Malinen, M. 2021: Leivonmäen kansallispuiston kävijätutkimus 2021. 78 s.
- No 265 Martikainen, M. 2022: Hiidenportin, Hossan, Oulangan, Riisitunturin ja Syötteen kansallispuistojen kävijätutkimusten vertailu 2021. 41 s.
- No 266 Latja, P. 2022: Pallas–Yllästunturin kansallispuiston kävijätutkimus 2021. 111 s.
- No 267 Puranen, T. & Mikkola, M. 2022: Torrnsuon kansallispuiston kävijätutkimus 2020–2021. 60 s.

Sarja C

- No 180 Metsähallitus 2022: Tulliniemen linnustonsuojelualueen ja Bengtsårin lehdon hoito- ja käyttösuunnitelma. 132 s.
- No 181 Metsähallitus 2022: Selkämeren kansallispuiston ja Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma. 199 s.
- No 182 Metsähallitus 2022: Helvetinjärven kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 109 s.
- No 183 Metsähallitus 2022: Pinkjärven ja Lastensuon hoito- ja käyttösuunnitelma. 99 s.

ISSN-L 1235-8983

ISSN (verkkojulkaisu) 1799-5388

ISBN 978-952-377- (pdf)